BIBLIOTECA

MARXIST-LENINISTĂ

LENIN

TEZELE DIN APRILIE

EDITURA PENTRU LITERATURĂ POLITICĂ

1954

Proletari din toate țările, uniți-vă!

V. I. LENIN

V. I. LENIN

TEZELE DIN APRILIE

EDIŢIA A II-a

EDITURA PENTRU LITERATURĂ POLITICĂ
1954

Prezenta traducere a fost întocmită în colectivul de redacţie al Editurii pentru literatură politică după originalul în limba rusă apărut în Editura de Stat pentru literatură politică, Moscova 1951

DESPRE SARCINILE PROLETARIATULUI ÎN ACTUALA REVOLUŢIE [1]

Sosit la Petrograd abia în noaptea de 3 aprilie, n-am putut, desigur, prezenta la adunarea din 4 aprilie raportul asupra sarcinilor proletariatului revoluţionar decît în numele meu şi cu rezervele impuse de pregătirea mea relativ neîndestulătoare.

Singurul lucru pe care l-am putut face pentru uşurarea muncii mele şi a oponenţilor *de bună-credinţă* a fost pregătirea unor teze *scrise*. Le-am citit şi am predat textul lor tovarăşului Ţereteli. Le-am citit foarte răspicat şi *în două rînduri:* întîi la adunarea bolşevicilor, apoi la adunarea bolşevicilor şi menşevicilor.

Public aceste teze personale, însoţite numai de foarte scurte note explicative, care au fost dezvoltate mult mai amănunţit în raport.

TEZE

1. Atitudinea noastră faţă de război, care în ceea ce priveşte Rusia rămîne fără îndoială şi sub noul guvern Lvov & Co. un război imperialist de jaf, dat fiind caracterul capitalist al acestui guvern, nu permite nici cele mai mici concesii „defensismului revoluţionar".

La un război revoluţionar, care justifică cu adevărat defensismul revoluţionar, proletariatul conştient nu-şi poate da consimţămîntul decît cu condiţia: a) trecerii puterii în mîinile proletariatului şi ale păturilor sărace ale ţără-

nimii apropiate de proletariat; b) renunțării la toate anexiunile, în fapt, și nu în vorbe; c) rupturii totale în fapt cu toate interesele capitalului.

Avînd în vedere neîndoielnica bună-credință a straturilor largi ale reprezentanților din mase ai defensismului revoluționar — care admit numai războiul pornit din necesitate, și nu în vederea cuceririlor —, avînd în vedere că aceștia sînt înșelați de burghezie, este necesar ca greșeala lor să le fie explicată deosebit de amănunțit, cu deosebită stăruință și răbdare, să le fie lămurită legătura indisolubilă dintre capital și războiul imperialist, să li se dovedească că fără doborîrea capitalului încheierea războiului printr-o pace cu adevărat democratică, și nu printr-una impusă prin forță, *este cu neputință*.

Organizarea celei mai largi propagări a acestui punct de vedere în sînul armatei de pe front.

Fraternizare.

2. Trăsătura specifică a momentului de față în Rusia constă în *trecerea* de la prima etapă a revoluției — etapă care, din cauza gradului insuficient de conștiință și de organizare a proletariatului, a predat burgheziei puterea — *la a doua* etapă a ei, care trebuie să dea puterea în mîinile proletariatului și ale păturilor sărace ale țărănimii.

Această trecere este caracterizată, pe de o parte, printr-o stare de maximă legalitate (dintre toate țările beligerante, Rusia este *acum* cea mai liberă țară din lume), prin lipsa violenței împotriva maselor, pe de altă parte, și, în sfîrșit, prin atitudinea de încredere inconștientă a maselor față de guvernul capitaliștilor, cei mai răi dușmani ai păcii și ai socialismului.

Această stare specifică ne cere să avem priceperea de a ne adapta condițiilor *speciale* ale muncii de partid în sînul unor mase nemaipomenit de largi ale proletariatului, care s-au trezit abia de curînd la viața politică.

3. Nici un sprijin Guvernului provizoriu; să se arate cît de mincinoase sînt toate făgăduielile lui, mai ales în

ceea ce privește renunțarea la anexiuni. Demascare, în locul „revendicării" inadmisibile — care seamănă iluzii — ca *acest* guvern, guvernul capitaliștilor, *să înceteze* de a mai fi imperialist.

4. Recunoașterea faptului că în majoritatea Sovietelor de deputați ai muncitorilor, partidul nostru este în minoritate, și deocamdată în slabă minoritate, în comparație cu *blocul tuturor* elementelor mic-burgheze oportuniste — de la socialiștii-populari, socialiștii-revoluționari și pînă la comitetul de organizare[2] (Ciheidze, Țereteli etc.), Steklov etc. etc. —, elemente care s-au lăsat influențate de burghezie și care introduc în sînul proletariatului influența acesteia.

Să se explice maselor că Sovietele de deputați ai muncitorilor constituie *singura* formă *posibilă* de guvern revoluționar și că, de aceea, atîta vreme cît *acest* guvern se va lăsa influențat de burghezie, sarcina noastră poate fi numai *de a explica* maselor greșelile tacticii lor, de a explica cu răbdare, sistematic, stăruitor, adaptîndu-ne cu deosebire la nevoile practice ale maselor.

Atîta vreme cît sîntem în minoritate, ducem o muncă de critică, de analiză a greșelilor, afirmînd totodată necesitatea trecerii întregii puteri de stat în mîinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor, pentru ca masele să se elibereze de greșelile lor pe baza propriei experiențe.

5. Nu o republică parlamentară — revenirea de la Sovietele de deputați ai muncitorilor la această republică ar însemna un pas înapoi —, ci o republică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor, ai muncitorilor agricoli și ai țăranilor din întreaga țară, de jos pînă sus.

Suprimarea poliției, armatei, a funcționărimii *.

Retribuirea tuturor funcționarilor, deveniți eligibili și revocabili în orice moment, cu un salariu care să nu depășească salariul mijlociu al unui bun muncitor.

---

* Adică înlocuirea armatei permanente prin înarmarea generală a poporului.

6. In cadrul programului agrar, centrul de greutate trebuie să fie trecut asupra Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor agricoli.

Confiscarea tuturor pămînturilor moşiereşti.

Naţionalizarea *tuturor* pămînturilor din ţară, pămîntul fiind pus la dispoziţia Sovietelor locale de deputaţi ai muncitorilor agricoli şi ai ţăranilor. Formarea Sovietelor de deputaţi din ţărani săraci. Crearea pe fiecare moşie mare a unei gospodării model (cu o întindere de circa 100 pînă la 300 de desiatine, după condiţiile locale etc. şi după cum vor stabili instituţiile locale), sub controlul deputaţilor muncitorilor agricoli şi pe socoteala obştească.

7. Contopirea imediată a tuturor băncilor din ţară într-o singură bancă naţională şi punerea ei sub controlul Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor.

8. Nu „introducerea" socialismului, ca sarcină a noastră *directă*, ci numai trecerea imediată la *controlul* producţiei sociale şi al repartiţiei produselor, control exercitat de către Sovietele de deputaţi ai muncitorilor.

9. Sarcinile partidului sînt:

a) convocarea imediată a congresului partidului;

b) modificarea programului partidului, în special în ce priveşte:

1) imperialismul şi războiul imperialist,

2) atitudinea faţă de stat şi revendicarea *noastră*: a „statului-comună" *,

3) îndreptarea programului minimal, care s-a învechit;

c) schimbarea denumirii partidului **.

---

* Adică un stat după prototipul înfăţişat de Comuna din Paris.

** In locul denumirii de „social-democraţie", ai cărei conducători oficiali („defensiştii" şi şovăitorii „kautskişti") au trădat socialismul în *toată* lumea, trecînd de partea burgheziei, trebuie să purtăm denumirea de *Partid comunist*.

10. Reînnoirea Internaţionalei.

Luarea iniţiativei creării unei Internaţionale revoluţionare, a unei Internaţionale împotriva *social-şoviniştilor* şi împotriva „centrului" *.

Pentru ca cititorul să înţeleagă de ce a trebuit anume să subliniez ca o rară excepţie „cazul" oponenţilor de bună-credinţă, rog să fie comparată cu aceste teze următoarea obiecţie a d-lui Goldenberg: Lenin „a arborat steagul războiului civil în sînul democraţiei revoluţionare" (citat din ziarul „Edinstvo"[3] nr. 5, al d-lui Plehanov).

Adevărată perlă, nu-i aşa?

Scriu, citesc, explic amănunţit: „avînd în vedere neîndoielnica bună-credinţă a straturilor *largi* ale reprezentanţilor *din mase* ai defensismului revoluţionar..., avînd în vedere că aceştia sînt înşelaţi de burghezie, este necesar ca greşeala lor să le fie explicată *deosebit* de amănunţit, cu deosebită stăruinţă şi *răbdare*"...

Iar domnii din lagărul burgheziei, care-şi zic social-democraţi, care *nu* aparţin nici straturilor *largi* şi nici reprezentanţilor *din mase* ai defensismului, redau cu fruntea senină părerile mele astfel: „a arborat (!) steagul (!) războiului civil" (despre care nu există nici un cuvînt în teze, n-a existat nici un cuvînt în raport!) „în sînul (!!) democraţiei revoluţionare"...

Ce este asta? Prin ce se deosebeşte aceasta de agitaţia pogromistă? de atitudinea ziarului „Russkaia Volea"[4]?

Scriu, citesc, explic amănunţit: „Sovietele de deputaţi ai muncitorilor constituie *singura* formă *posibilă* de guvern revoluţionar, şi de aceea sarcina noastră poate fi numai *de a explica* maselor greşelile tacticii lor, de a explica cu răb-

---

* In social-democraţia internaţională poartă denumirea de „centru" curentul care oscilează între şovinişti (= „defensişti") şi internaţionalişti, şi anume: Kautsky & Co. în Germania, Longuet & Co. în Franţa, Ciheidze & Co. în Rusia, Turati & Co. în Italia, MacDonald & Co. în Anglia etc.

dare, sistematic, stăruitor, adaptîndu-ne cu deosebire la nevoile practice ale maselor"...

Iar un anumit soi de oponenți prezintă părerile mele drept o chemare la „război civil în sînul democrației revoluționare" ! !

Am atacat Guvernul provizoriu pentru faptul că *nu* a fixat un termen apropiat, și în general nici un termen, pentru convocarea Adunării constituante, căutînd să scape prin făgăduieli. Am demonstrat că, *fără* Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, convocarea Adunării constituante nu este asigurată, reușita ei este imposibilă.

Mi se atribuie părerea că aș fi împotriva convocării cît mai grabnice a Adunării constituante !!!

Aș spune că aceste expresii sînt „delirante" dacă zeci de ani de luptă politică nu m-ar fi deprins să privesc buna-credință a oponenților ca o rară excepție.

În ziarul său, d-l Plehanov a spus că discursul meu este „delirant". Foarte bine, d-le Plehanov ! Iată însă cît de stîngaci, cît de neîndemînatic și de lipsit de pătrundere ești d-ta în polemica d-tale. Dacă timp de două ore am ținut un discurs delirant, cum de au răbdat „delirul" meu sute de ascultători ? Mai departe. De ce gazeta d-tale consacră o coloană întreagă expunerii unui „delir" ? Este cusut cu ață albă, se vede cît de colo.

Este, desigur, mult mai ușor să strigi, să înjuri, să urli decît să încerci să expui, să lămurești, să-ți amintești *cum* au raționat Marx și Engels în 1871, 1872, 1875 asupra experienței Comunei din Paris [5] și asupra chestiunii *ce fel* de stat îi trebuie proletariatului ?

Fostul marxist d-l Plehanov nu vrea, pesemne, să-și mai amintească de marxism.

Am citat cuvintele Rosei Luxemburg, care, la 4 august 1914, a numit social-democrația *germană* „un hoit împuțit".

Iar d-nii Plehanov, Goldenberg & Co. „se simt ofensați"... pentru cine ? — pentru șoviniștii *germani*, cărora li s-a zis șoviniști !

S-au cam încurcat bieții social-șoviniști ruși, socialiști în vorbe, șoviniști în fapte.

Publicat la 7 aprilie 1917
în ziarul „Pravda" nr. 26
Semnat: N. Lenin

Se tipărește după textul Operelor
lui V. I. Lenin, ed. a 4-a,
vol. 24, pag. 1—7

SCRISORI CU PRIVIRE LA TACTICA [6]

PREFAȚA

La 4 aprilie 1917 am avut prilejul să fac la Petrograd o expunere tratînd tema indicată în titlu, mai întîi la o adunare a bolșevicilor. Aceștia erau delegații la Conferința pe întreaga Rusie a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, delegați care trebuiau să plece, și de aceea nu-mi puteau acorda nici o amînare. După terminarea adunării, președintele acesteia, tov. G. Zinoviev, mi-a propus, în numele întregii adunări, să repet imediat expunerea mea la o adunare atît a delegaților bolșevici, cît și a celor menșevici, care doreau să discute problema unificării partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.

Oricît de greu îmi era să repet imediat expunerea, eu nu m-am socotit în drept să refuz, din moment ce mi-o cereau atît *tovarășii mei de idei*, cît și menșevicii, care din cauza plecării nu puteau într-adevăr să-mi acorde o amînare.

În cursul expunerii am citit tezele mele publicate în nr. 26 al „Pravdei" [7] din 7 aprilie 1917 *.

Atît tezele, cît și expunerea mea au provocat divergențe în rîndurile bolșevicilor înșiși și în însăși redacția „Pravdei". După o serie de consfătuiri, am ajuns în unanimitate la concluzia că lucrul cel mai rațional va fi să discutăm *deschis* aceste divergențe, furnizînd astfel material

* Retipăresc aceste teze împreună cu scurte note explicative din acest număr al „Pravdei" ca anexă la această scrisoare. (Vezi ediția de față, pag. 5—8. — *Nota Trad.*)

conferinței pe întreaga Rusie a partidului nostru (Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia unificat de Comitetul Central), care se întrunește la Petrograd la 20 aprilie 1917.

Îndeplinind aceste hotărîri cu privire la discuție, eu public *scrisorile* de mai jos, fără a avea pretenția de a fi studiat în ele problema *sub toate aspectele*, ci dorind doar să schițez concluziile principale, deosebit de esențiale pentru sarcinile *practice* ale mișcării clasei muncitoare.

SCRISOAREA I-a

APRECIEREA MOMENTULUI

Marxismul ne cere o considerare cît mai precisă, obiectiv verificabilă, a raporturilor dintre clase și a particularităților concrete ale fiecărui moment istoric. Noi, bolșevicii, ne-am străduit întotdeauna să fim credincioși acestei cerințe, absolut obligatorii din punctul de vedere al oricărei fundamentări științifice a politicii.

„Doctrina noastră nu e o dogmă, ci o călăuză în acțiune" [8] — așa spuneau întotdeauna Marx și Engels, care pe bună dreptate își băteau joc de învățarea pe de rost și de simpla repetare a „formulelor", în stare, în cazul cel mai bun, să desemneze doar sarcinile generale, în care în mod necesar introduce modificări situația economică și politică *concretă* a fiecărei *faze* deosebite a procesului istoric.

Care sînt, așadar, *faptele* obiective, stabilite cu precizie, după care trebuie să se călăuzească acum partidul proletariatului revoluționar pentru a determina sarcinile și formele acțiunii sale?

Atît în prima mea „Scrisoare din depărtare" („Prima etapă a primei revoluții"), publicată în „Pravda" nr. 14 și 15 din 21 și 22 martie 1917, cît și în tezele mele eu definesc „specificul momentului actual din Rusia" ca fiind o perioadă *de trecere* de la prima etapă a revoluției la a doua etapă. Am considerat de aceea că lozinca fundamen-

tală, „sarcina zilei“ în *acest* moment trebuie să fie: „muncitori, ați făcut minuni de eroism proletar, popular, în războiul civil împotriva țarismului, trebuie să faceți minuni de organizare proletară și de organizare a întregului popor pentru a pregăti victoria voastră în a doua etapă a revoluției“ („Pravda“ nr. 15). *

In ce constă, așadar, prima etapă?

In trecerea puterii de stat în mîinile burgheziei.

Pînă la revoluția din februarie-martie 1917 puterea de stat în Rusia se afla în mîinile unei anumite clase, clasa veche, și anume: clasa nobilimii moșierești iobăgiste, în frunte cu Nicolai Romanov.

După această revoluție, puterea se află în mîinile unei *alte* clase, unei clase noi, anume: *burghezia.*

Trecerea puterii de stat din mîinile unei *clase* în mîinile unei alte *clase* constitue primul indiciu, indiciul principal, fundamental al unei *revoluții*, în accepțiunea atît strict-științifică, cît și politic-practică a acestei noțiuni.

In acest sens revoluția burgheză sau burghezo-democratică *s-a terminat* în Rusia.

Ajungînd aici, sîntem întrerupți de o larmă făcută de oponenți care se intitulează bucuros „vechi bolșevici“ și care obiectează: oare n-am spus noi întotdeauna că „dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii“ nu face decît să desăvîrșească revoluția burghezo-democratică? Oare revoluția agrară, de asemenea burghezo-democratică, s-a terminat? Oare nu este, dimpotrivă, fapt că ea *încă nu* a început?

Răspund: lozincile și ideile bolșevice au fost *în general* pe deplin confirmate de istorie, *concret* însă lucrurile s-au întîmplat *altfel* decît s-ar fi putut (indiferent cine) aștepta, mai original, mai specific, mai variat.

A ignora, a uita acest fapt ar însemna să ne asemuim acelor „vechi bolșevici“ care au jucat nu o dată un rol trist în istoria partidului nostru, repetînd fără sens o formulă *învățată pe dinafară*, în loc *de a studia* specificul realității vii, noi.

„Dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii“ s-a *și* înfăptuit ** în revoluția rusă, căci această „formulă“ prevede numai un *raport între clase*, și nu o *instituție politică concretă* *care să realizeze* acest raport, această colaborare. „Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților“ — iată „dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii“ realizată deja de viață.

Această formulă e deja învechită. Din împărăția formulelor viața a introdus-o în împărăția realității, a întrupat-o în carne și oase, a concretizat-o și *implicit* a modificat-o.

La ordinea zilei este o altă sarcină, o sarcină nouă: ruptura între elementele proletare (antidefensiste, internaționaliste, „comuniste“, care sînt pentru trecerea la comună) *dinăuntrul* acestei dictaturi și elementele *mic-proprietare* sau *mic-burgheze* (Ciheidze, Tereteli, Steklov, socialiștii-revoluționari și toți ceilalți defensiști revoluționari, adversari ai înaintării pe calea comunei, adepți ai „sprijinirii“ burgheziei și guvernului burghez).

Acela care vorbește *acum* numai despre „dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii“ a fost depășit de viață, și din această cauză *a trecut* de fapt de partea micii burghezii, împotriva luptei de clasă a proletariatului, și ca atare trebuie să fie dat la arhiva rarităților „bolșevice“ prerevoluționare (am putea să-i spunem: arhiva „vechilor bolșevici“).

Dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii s-a și înfăptuit, însă extrem de original, cu o serie de modificări de cea mai mare importanță. Despre acestea voi vorbi în mod special într-una dintre scrisorile

---

* Vezi V. I. Lenin, Opere, vol. 23, Editura pentru literatură politică, 1953, pag. 305. — *Nota Trad.*

** Intr-o anumită formă și într-o anumită măsură.

ce vor urma. Acum trebuie să ne însuşim adevărul incontestabil că un marxist trebuie să ţină seama de viaţa vie, de faptele precise ale *realităţii*, şi nu să continue să se cramponeze de teoria zilei de ieri, care, ca orice teorie, nu face, în cel mai bun caz, decît să desemneze ceea ce e fundamental, general, nu face decît *să se apropie* de cuprinderea complexităţii vieţii.

„Teoria, prietene, e cenuşie; numai pomul etern al vieţii e verde" [8].

Cine pune problema „caracterului desăvîrşit" al revoluţiei burgheze în *modul vechi*, acela jertfeşte marxismul viu pentru litera moartă.

Potrivit modului vechi de a pune problema rezultă: *după* domnia burgheziei poate şi trebuie să urmeze domnia proletariatului şi a ţărănimii, dictatura lor.

În viaţa vie însă lucrurile s-au *şi* petrecut *altfel*: a rezultat o *împletire* extrem de originală, nouă, nemaivăzută *a uneia şi celeilalte*, există alături, laolaltă, în acelaşi timp *şi* domnia burgheziei (guvernul Lvov-Gucikov), *şi* dictatura revoluţionar-democratică a proletariatului şi a ţărănimii, care predă *de bunăvoie* burgheziei puterea, care se transformă de bunăvoie într-o anexă a burgheziei.

Căci nu trebuie să uităm că la Petrograd puterea e de fapt în miinile muncitorilor şi soldaţilor; noul guvern *nu* exercită şi nu poate exercita vreo violenţă împotriva lor, pentru că *nu există* nici poliţie, nici armată separată de popor, nici funcţionărime atotputernică care să stea *deasupra* poporului. Asta e fapt. Este tocmai un fapt caracteristic pentru un stat de tipul Comunei din Paris. Acest fapt nu se încadrează în vechile scheme. Trebuie să ştim să punem schemele în concordanţă cu viaţa, şi nu să repetăm cuvintele, devenite fără sens, despre „dictatura proletariatului şi a ţărănimii" *în general*.

Să abordăm problema din altă parte pentru a o lămuri mai bine.

Un marxist nu trebuie să părăsească terenul precis al analizei raporturilor de clasă. Burghezia se află la putere. Dar oare masa ţăranilor nu este *şi ea tot* o burghezie de alt strat, de alt gen, de alt caracter? De unde rezultă că *acest* strat n-*ar putea* veni la putere, „desăvîrşind" revoluţia burghezo-democratică? De ce ar fi imposibil acest lucru?

Aşa raţionează adesea vechii bolşevici.

Răspund — acest lucru este pe deplin posibil. Dar în aprecierea momentului un marxist trebuie să pornească *nu* de la ceea ce este posibil, ci de la ceea ce este real.

Or, realitatea ne demonstrează *faptul* că deputaţii, aleşi în mod liber, ai soldaţilor şi ţăranilor intră în mod liber în guvernul al doilea, accesoriu, completîndu-l, dezvoltîndu-l, desăvîrşindu-l în mod liber. Şi în mod tot atît de liber ei *predau* burgheziei puterea — fenomen care nu „contravine" cituşi de puţin teoriei marxiste, căci noi am ştiut întotdeauna şi am arătat în repetate rînduri că burghezia se menţine *nu* numai prin violenţă, ci şi prin lipsa de conştiinţă, prin rutina, starea de abrutizare şi de neorganizare a maselor.

Şi iată că în faţa acestei realităţi a zilei de azi ar fi pur şi simplu ridicol să ignorăm faptele şi să vorbim de „posibilităţi".

E posibil ca ţărănimea să ia tot pămîntul şi toată puterea. Eu nu numai că nu uit această posibilitate, că nu-mi limitez orizontul numai la ziua de astăzi, dar formulez direct şi precis programul agrar, ţinînd seama de un fenomen *nou*: o sciziune mai adîncă între muncitorii agricoli şi ţăranii săraci, pe de o parte, şi ţăranii gospodari pe de altă parte.

Dar e posibil şi altceva: e posibil ca ţăranii să asculte de sfaturile partidului mic-burghez socialist-revoluţionar, care s-a lăsat influenţat de burghezi, care a trecut pe poziţiile defensismului şi sfătuieşte pe ţărani să aştepte pînă la

Adunarea constituantă, deși pînă astăzi nici n-a fost măcar fixată data convocării ei! *

E posibil ca țăranii *să-și mențină*, să prelungească tranzacția lor cu burghezia, tranzacție încheiată actualmente de ei prin intermediul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților nu numai formal, ci și de fapt.

Posibile sînt multe. Ar fi o greșeală extrem de profundă de a uita de mișcarea agrară și de programul agrar. Dar o greșeală tot atît de mare ar fi de a uita *realitatea*, care ne arată *faptul înțelegerii* — sau, întrebuințînd o expresie mai exactă, mai puțin juridică, mai mult cu caracter economic de clasă — faptul *colaborării de clasă* a burgheziei cu țărănimea.

Cînd acest fapt va înceta de a mai fi fapt, cînd țărănimea se va despărți de burghezie, va lua pămîntul împotriva voinței acesteia, când va lua puterea împotriva voinței acesteia, — atunci va începe o nouă etapă a revoluției burghezo-democratice, și despre această etapă vom vorbi separat.

Un marxist care, în legătură cu posibilitatea acestei etape viitoare, ar uita îndatoririle sale *din momentul de față*, cînd țărănimea *se înțelege* cu burghezia, s-ar transforma într-un mic-burghez. Căci în fapt el ar propovădui proletariatului să aibă *încredere* în mica burghezie („ea, această mică burghezie, această țărănime trebuie să se despartă de burghezie încă în cadrul revoluției burghezo-democratice"). În legătură cu „posibilitatea" unui viitor plăcut și dulce, cînd țărănimea *nu* va fi coada burgheziei, cînd socialiștii-revoluționari, Ciheidze, Țereteli, Steklov etc.

* Pentru ca să nu mi se răstălmăcească cuvintele, voi spune pe loc, anticipînd: sînt categoric pentru ca *Sovietele* de muncitori agricoli și de țărani să ia *imediat întreg* pămîntul, păstrînd însă *ele însele* cu cea mai mare strictețe ordinea și disciplina, neîngăduind să se pricinuiască stricăciuni cît de mici mașinilor, clădirilor, vitelor, nedezorganizînd în nici un caz gospodăriile și producția de cereale, ci, dimpotrivă, *intensificînd-o*, dat fiind că soldații au nevoie de o cantitate *dublă* de grîne, iar poporul nu trebuie să flămînzească.

nu vor fi o anexă a guvernului burghez, — în legătură cu această „posibilitate" a unui viitor plăcut, el ar uita *prezentul neplăcut*, cînd țărănimea mai rămîne deocamdată o coadă a burgheziei, cînd socialiștii-revoluționari și social-democrații se mențin deocamdată în rolul lor de anexă a guvernului burghez, de opoziție „a majestății sale" [10] Lvov.

Persoana presupusă de noi ar semăna cu dulceagul Louis Blanc, cu un mieros kautskist, dar nicidecum cu un marxist revoluționar.

Dar nu ne amenință oare pericolul de a cădea în subiectivism, în dorința „de a sări" peste revoluția cu caracter burghezo-democratic încă nedesăvîrșită — care încă n-a epuizat mișcarea țărănească — la revoluția socialistă?

Dacă aș fi spus: „fără țar, guvern *muncitoresc!*" [11] m-ar fi amenințat acest pericol. Dar *nu* asta am spus eu, ci altceva. Eu am spus că un alt guvern (fără a socoti pe cel burghez) *în afară* de Sovietele de deputați ai muncitorilor, muncitorilor agricoli, soldaților și țăranilor *nu poate* exista în Rusia. Am spus că în Rusia puterea de stat poate trece acum de la Gucikov și Lvov *numai* la aceste Soviete, or în ele predomină *tocmai* țărănimea, predomină soldații, predomină mica burghezie, dacă e să ne exprimăm în terminologia științifică, marxistă, să folosim o caracterizare de clasă, și nu una obișnuită, filistină, profesională.

În tezele mele m-am asigurat în mod absolut împotriva oricărei sărituri peste mișcarea țărănească sau, în general, mic-burgheză, care încă nu s-a epuizat, împotriva oricărui *joc* „de-a cucerirea puterii" de către un guvern muncitoresc, împotriva oricărei aventuri blanquiste, întrucît am indicat direct experiența Comunei din Paris. Or, această experiență, după cum se știe și după cum au arătat-o în mod amănunțit Marx în 1871 și Engels în 1891 [12], a exclus cu desăvîrșire blanquismul, a asigurat cu totul domnia directă, nemijlocită, categorică a *majorității* și activitatea mase-

lor numai în măsura acțiunilor *conștiente* ale însăși acestei majorități.

In tezele mele am redus chestiunea cît se poate de categoric la *lupta pentru influență în cadrul* Sovietelor de deputați ai muncitorilor, muncitorilor agricoli, țăranilor și soldaților. Pentru a nu lăsa nici umbră de îndoială în această privință, am subliniat *de două ori* în tezele mele necesitatea unei munci răbdătoare, perseverente, „de lămurire", muncă care „să se adapteze la nevoile *practice* ale *maselor*".

Oamenii ignoranți sau renegații marxismului, de felul d-lui Plehanov etc., n-au decît să țipe despre anarhism, blanquism etc. Cine vrea să gîndească și să învețe nu poate să nu înțeleagă că blanquismul înseamnă cucerirea puterii de către o minoritate, pe cînd Sovietele de deputați ai muncitorilor etc. constituie, *fără îndoială*, organizarea directă și nemijlocită *a majorității* poporului. Munca redusă la lupta pentru influența *în cadrul* acestor Soviete nu poate, pur și simplu *nu poate* să alunece în mlaștina blanquismului. Și ea nu poate să alunece în mlaștina anarhismului, pentru că anarhismul înseamnă negarea *necesității statului și a puterii de stat* în epoca *de trecere* de la dominația burgheziei la dominația proletariatului. Or, eu *susțin*, cu o precizie care exclude posibilitatea oricăror neînțelegeri, necesitatea statului în această epocă, dar, potrivit învățăturii lui Marx și a experienței Comunei din Paris, nu a statului burghezo-parlamentar obișnuit, ci a unui stat *fără* armată permanentă, *fără* o poliție opusă poporului, *fără* o birocrație situată deasupra poporului.

Dacă d-l Plehanov țipă din răsputeri în ziarul său „Edinstvo" despre anarhism, apoi aceasta nu este decît o dovadă în plus că a rupt cu marxismul. Sfidîndu-l în „Pravda" (nr. 26) de a spune ce anume ne-au învățat Marx și Engels despre stat în 1871, 1872, 1875 *, d-l Plehanov se vede și se va vedea nevoit să răspundă prin tăcere în ceea ce privește fondul problemei și prin țipete în spiritul burgheziei pline de ură.

* Vezi ediția de față, pag. 10. — *Nota Trad.*

Fostul marxist, d-l Plehanov, n-a înțeles *de loc* învățătura marxismului despre stat. De altfel, germeni ai acestei neînțelegeri pot fi constatați și în broșura sa în limba germană despre anarhism [13].

*

* *

Să vedem acum cum formulează tov. I. Kamenev în nota din nr. 27 al „Pravdei" „divergențele" sale cu tezele și vederile mele expuse mai sus. Aceasta ne va ajuta să le limpezim cu mai multă precizie.

„Cît despre schema generală a tov. Lenin — scrie tov. Kamenev —, ea ni se pare inacceptabilă, întrucît consideră că revoluția burghezo-democratică a fost *desăvîrșită* și contează pe transformarea imediată a acestei revoluții în revoluție socialistă"...

Aici sînt două greșeli mari.

Prima greșeală. Problema „desăvîrșirii" revoluției burghezo-democratice *este pusă* în mod greșit. Această problemă este pusă în modul acela abstract, simplu, monocrom, dacă ne putem exprima astfel, care *nu* corespunde realității obiective. Cine pune *astfel* problema, cine întreabă *acum*: „a fost desăvîrșită oare revoluția burghezo-democratică" *și atît*, își ia posibilitatea de a înțelege realitatea extrem de complexă, în orice caz „bicoloră". Aceasta pe plan teoretic. Iar pe plan practic — se predă neputincios *revoluționarismului mic-burghez*.

Intr-adevăr. Realitatea ne arată *și* trecerea puterii în mîinile burgheziei (revoluție burghezo-democratică „desăvîrșită" de tip obișnuit), *și* existența, alături de guvernul adevărat, a unui guvern accesoriu, care reprezintă „o dictatură revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii". Acest din urmă „guvern și el" a cedat *el singur* puterea burgheziei, s-a legat *el singur* de guvernul burghez.

Oare formula veche-bolșevică a tov. Kamenev: „revoluția burghezo-democratică n-a fost desăvîrșită" cuprinde această realitate?

Nu, formula s-a învechit. Ea nu mai este bună de nimic. Ea este moartă. Zadarnice vor fi eforturile de a o reînvia.

A doua. O problemă practică. Nu se știe dacă mai poate exista acum în Rusia o „dictatură revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii" *deosebită, ruptă* de guvernul burghez. Pe necunoscut nu poate fi bazată tactica marxistă.

Dar *dacă* acest lucru se mai poate întîmpla, apoi calea spre el este una singură, numai una singură: separarea imediată, hotărîtă și irevocabilă a elementelor proletare, comuniste ale mișcării de elementele mic-burgheze.

De ce?

Pentru că întreaga mică burghezie a cotit nu întîmplător, ci în mod necesar spre șovinism (= defensism), spre „sprijinirea" burgheziei, spre dependență față de ea, spre *teama* de a se lipsi de ea etc. etc.

Cum ar putea fi „împinsă" mica burghezie spre putere, dacă această mică burghezie ar putea chiar acum s-o ia, dar *nu vrea?*

Numai prin separarea partidului proletar, comunist, prin lupta de clasă proletară, *liberă* de timiditatea acestor mici burghezi. Numai unirea strînsă a proletarilor, liberi nu în vorbe, ci în fapt de influența micii burghezii, este în stare să facă ca pămîntul „să ardă" astfel sub picioarele micii burghezii încît în anumite condiții *să se vadă nevoită* să ia puterea; nu este exclus chiar ca Gucikov și Miliukov să fie — și aceasta în anumite împrejurări — pentru toată puterea, pentru puterea unică a lui Ciheidze, Țereteli, a socialiștilor-revoluționari, a lui Steklov, căci ei sînt totuși *„defensiști"!*

Cine separă chiar acum, imediat și irevocabil, elementele proletare din Soviete (adică partidul proletar, comunist) de elementele mic-burgheze, acela exprimă în mod just interesele mișcării pentru ambele cazuri posibile: *și* pentru cazul cînd Rusia va mai trece printr-o „dictatură a proletariatului și a țărănimii" deosebită, de sine stătătoare, nesubordonată burgheziei, *și* pentru cazul cînd mica burghezie nu se va putea rupe de burghezie și va oscila veșnic (adică pînă la socialism) între ea și noi.

Cine se călăuzește în activitatea sa numai după simpla formulă „revoluția burghezo-democratică nu este desăvîrșită", acela ia implicit asupra sa ceva în genul unei garanții că mica burghezie este cu siguranță capabilă de o stare de independență față de burghezie. Acela se pune implicit în momentul de față în mod neputincios la cheremul micii burghezii.

În treacăt fie zis. Despre „formula" dictatura proletariatului și a țărănimii nu strică totuși să ne reamintim că în „Două tactici" (iulie 1905) eu am subliniat în mod special (pag. 435 în „După 12 ani" [14]):

„Dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și țărănimii are, ca orice lucru pe lumea asta, un trecut și un viitor. Trecutul ei este absolutismul, feudalismul, monarhia, privilegiile... Viitorul ei este lupta împotriva proprietății private, lupta muncitorului salariat împotriva patronului, lupta pentru socialism"... *

Greșeala tov. Kamenev constă în faptul că și în 1917 el privește numai spre *trecutul* dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și a țărănimii. Or, pentru ea a și început *în fapt viitorul,* căci interesele și politica muncitorului salariat și ale patronului au și intrat *de fapt* într-un conflict, și încă într-o problemă atît de importantă ca „defensismul", ca atitudinea față de războiul imperialist.

Și aici am ajuns la a doua greșeală din raționamentul, citat mai sus, al tov. Kamenev. El îmi reproșează că schema mea „contează" pe „transformarea imediată a acestei revoluții (burghezo-democratice) în revoluție socialistă".

* Vezi V. I. Lenin. Opere alese în două volume, vol. I, Editura pentru literatură politică, 1954, ediția a II-a, pag. 507, 508. — *Nota Trad.*

Aceasta nu este adevărat. Nu numai că nu „contez“ pe „transformarea imediată“ a revoluției noastre în revoluție *socialistă*, ci pun direct în gardă împotriva acestui lucru, declar direct în teza nr. 8: ...„*Nu* «introducerea» socialismului ca sarcină a noastră *directă*“... *.

Nu este oare clar că un om care contează pe transformarea imediată a revoluției noastre în revoluție socialistă nu ar putea să se ridice împotriva sarcinii directe de a introduce socialismul?

Mai mult. Nici măcar „un stat-comună“ (adică un stat organizat după tipul Comunei din Paris) *nu se poate* introduce „imediat“ în Rusia, căci pentru aceasta este necesar ca *majoritatea* deputaților din toate Sovietele (sau din majoritatea lor) să înțeleagă clar cît de greșită și cît de dăunătoare este tactica și politica socialiștilor-revoluționari, a lui Ciheidze, Țereteli, Steklov etc. Or, eu am declarat absolut precis că în acest domeniu „contez“ numai pe o lămurire „răbdătoare“! (trebuie oare să dai dovadă de răbdare pentru a obține o schimbare care poate fi înfăptuită „imediat“?).

Tov. Kamenev și-a făcut puțintel cam „nerăbdător“ vînt și a repetat prejudecata burgheză cu privire la Comuna din Paris, cum că ea ar fi urmărit să introducă „imediat“ socialismul. Nu este așa. Din păcate Comuna nu s-a prea grăbit să introducă socialismul. Adevărata esență a Comunei nu este acolo unde o caută de obicei burghezii, ci constă în crearea unui *stat* de tip deosebit. Or, un asemenea stat s-a *și* născut în Rusia, el este reprezentat tocmai de Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților!

Tov. Kamenev n-a aprofundat *faptul*, însemnătatea Sovietelor *existente*, identitatea lor în ceea ce privește tipul, caracterul social-politic cu statul Comunei și, în loc să studieze *faptul*, s-a apucat să vorbească despre un lucru pe care eu aș „conta“ ca pe un viitor „imediat“. A rezultat, din păcate, o repetare a procedeului la care recurg numeroși burghezi: de la problema *ce anume sînt* Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, sînt ele oare, în ceea ce privește tipul, *superioare* republicii parlamentare, sînt ele oare mai folositoare poporului, sînt ele oare mai *democratice*, sînt ele oare mai *potrivite* pentru lupta, de pildă, împotriva lipsei de grîne etc. — de la această problemă, actuală, reală, pusă de viață la ordinea zilei, atenția este abătută spre o problemă deșartă, chipurile științifică, în realitate lipsită de conținut, profesoral-moartă, spre problema „contării pe transformarea imediată“.

* Vezi ediția de față, pag. 8. — *Nota Trad.*

Este o problemă lipsită de conținut, pusă în mod fals. Eu „contez“ *numai* pe faptul, *exclusiv* pe faptul, că muncitorii, soldații și țăranii vor rezolva mai bine decît funcționarii, mai bine decît polițiștii grelele probleme *practice* ale intensificării producției de grîne, ale unei mai bune repartizări a lor, ale unei mai bune aprovizionări a soldaților etc. etc.

Sînt profund convins că Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților vor valorifica mai repede și mai bine capacitatea de inițiativă *a masei* poporului decît republica parlamentară (despre comparația ambelor tipuri de stat voi vorbi mai amănunțit în altă scrisoare). Ele vor hotărî mai bine, mai practic, mai just cum pot fi făcuți și ce fel de *pași* anume pot fi făcuți spre socialism. Controlul asupra băncilor, contopirea tuturor băncilor într-o singură bancă *nu* înseamnă *încă* socialism, dar înseamnă un *pas* spre socialism. Astfel de pași fac astăzi junkerii și burghezii în Germania împotriva poporului. Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților îi va putea face mîine mult mai bine în folosul poporului, dacă întreaga putere de stat va fi în mîinile sale.

Dar ce anume *impune* să se facă acești pași?

Foametea. Dezorganizarea economiei. Crahul care amenință. Grozăviile războiului. Grozăviile rănilor pricinuite de război omenirii.

Tov. Kamenev își termină nota declarînd că „într-o discuție largă speră să susțină cu succes punctul său de vedere, ca fiind singurul posibil pentru social-democrația revoluționară, întrucît ea vrea să rămînă și trebuie să rămînă pînă la capăt partidul maselor revoluționare ale proletariatului și nu să se transforme într-un grup de comuniști-propagandiști".

Mi se pare că aceste cuvinte vădesc o apreciere profund greșită a momentului. Tov. Kamenev opune „partidul maselor" „grupului de propagandiști". „Masele" însă s-au lăsat doar tocmai acum cuprinse de amețeala defensismului „revoluționar". Oare în acest moment nu le-ar ședea mai bine și internaționaliștilor să știe să țină piept amețelii „de masă", deci „să vrea să rămînă" alături de mase, adică să se lase cuprinși de curentul general? N-am văzut oare cum în toate țările europene beligerante șoviniștii au căutat să se justifice prin dorința „de a rămîne alături de mase"? Nu este oare obligatoriu ca pentru un anumit moment să știi să fii în minoritate împotriva amețelii „de masă"? Nu este oare acum, în acest moment, tocmai munca propagandiștilor, punctul central pentru *degajarea* liniei proletare din amețeală mic-burgheză și defensistă „de masă"? Tocmai contopirea maselor, și a celor proletare și a celor neproletare, fără distingerea deosebirilor de clasă în sînul maselor, a constituit una dintre condițiile epidemiei defensiste. A se vorbi cu dispreț despre „grupul de propagandiști" ai liniei *proletare*, cred că nu se prea cuvine.

Scris între 8 și 13 (21 și 26) aprilie 1917

Publicat în broșură în aprilie 1917 în editura „Priboi"

Se tipărește după textul Operelor lui V. I. Lenin, ed. a 4-a, vol. 24, pag. 23—34

SARCINILE PROLETARIATULUI ÎN REVOLUȚIA NOASTRĂ

(PROIECT DE PLATFORMĂ A PARTIDULUI PROLETAR)

Momentul istoric prin care trece Rusia se caracterizează prin următoarele trăsături esențiale:

CARACTERUL DE CLASĂ AL REVOLUȚIEI CARE A AVUT LOC

1. Vechea putere țaristă, care reprezenta numai o mînă de moșieri iobăgiști, care comandau toată mașina de stat (armata, poliția, funcționărimea), a fost zdrobită și înlăturată, dar nu a fost răpusă definitiv. Din punct de vedere formal, monarhia nu este nimicită. Banda Romanovilor își continuă intrigile monarhiste. Uriașa proprietate agrară a moșierilor feudali nu a fost lichidată.

2. În Rusia, puterea de stat a trecut în mîinile unei noi *clase*, și anume: în mîinile burgheziei și ale moșierilor burghezitți. *În acest sens*, revoluția burghezo-democratică s-a terminat în Rusia.

Burghezia ajunsă la putere a încheiat un bloc (o alianță) cu elementele vădit monarhiste, care s-au manifestat în anii 1906—1914 prin sprijinul excepțional de zelos pe care l-au acordat lui Nicolai-Sîngerosul și lui Stolîpin-Spînzurătorul (Gucikov și alți politicieni situați mai la dreapta decît cadeții). Noul guvern burghez Lvov & Co. a încercat și a început să ducă tratative cu Romanovii în privința restaurării monarhiei în Rusia. La adăpostul frazeologiei revoluționare, acest guvern numește în posturile de comandă pe partizanii vechiului regim. Acest guvern caută să reformeze cît mai puțin întregul aparat al mașinii

de stat (armata, poliția, funcționărimea), dîndu-l pe mîna burgheziei. In calea inițiativei revoluționare a acțiunilor de masă și a cuceririi puterii de către popor *de jos* — *unica* garanție a succeselor reale ale revoluției — noul guvern a și început să pună piedici în fel și chip.

Acest guvern n-a fixat încă pînă acum nici măcar data convocării Adunării constituante. De proprietatea funciară moșierească, baza materială a țarismului iobăgist, el nu se atinge. Nici prin gînd nu-i trece acestui guvern să procedeze la cercetarea operațiunilor organizațiilor financiare monopoliste, ale marilor bănci, ale sindicatelor și cartelurilor capitaliste, la a da publicității operațiile lor, la controlarea acestora etc.

Principalele și cele mai hotărîtoare posturi ministeriale în noul guvern (Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul de Război, adică comandamentul armatei, poliției, funcționărimii, al întregului aparat de asuprire a maselor) sînt în mîna unor notorii monarhiști și partizani ai marii proprietăți funciare moșierești. Cadeților — republicanii zilei de ieri, republicani de nevoie — li s-au dat posturi de mîna doua, care nu sînt în legătură directă cu *comanda* care se exercită asupra poporului și cu aparatul puterii de stat. A. Kerenski, reprezentantul trudovicilor și „socialist și el", nu joacă absolut nici un rol, afară de acela de a adormi vigilența și atenția poporului prin fraze răsunătoare.

Pentru toate aceste motive, noul guvern burghez nu merită, chiar în domeniul politicii interne, nici o încredere din partea proletariatului și nu este admisibil ca proletariatul să-i acorde vreun sprijin.

POLITICA EXTERNA A NOULUI GUVERN

3. In domeniul politicii externe, care acum, din cauza condițiilor obiective, este pusă pe primul plan, noul guvern este un guvern de continuare a războiului imperialist, a războiului dus în alianță cu puterile imperialiste Anglia,

Franța etc. pentru împărțirea prăzii capitaliste, pentru sugrumarea popoarelor mici și slabe.

Subordonat intereselor capitalului rusesc și ale puternicului său protector și stăpîn, cel mai bogat capital imperialist din lume, capitalul anglo-francez, — noul guvern, în pofida dorinței exprimate în modul cel mai hotărît în numele majorității indiscutabile a popoarelor din Rusia, prin Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, n-a făcut nici un pas real pentru a pune capăt acestui măcel al popoarelor dezlănțuit de dragul intereselor capitaliștilor. El n-a publicat nici măcar tratatele secrete cu un conținut tîlhăresc notoriu (privitoare la împărțirea Persiei, la jefuirea Chinei, la jefuirea Turciei, la împărțirea Austriei, la luarea Prusiei Orientale, la luarea coloniilor germane etc.), tratate care leagă vădit Rusia de capitalul tîlhăresc imperialist anglo-francez. El *a confirmat* aceste tratate încheiate de țarism, care de-a lungul veacurilor a jefuit și asuprit mai multe popoare decît oricare alți tirani și despoți, de țarismul care nu numai că asuprea, dar și dezonora și perverte a poporul velicorus, făcînd din el un călău al altor popoare.

Confirmînd aceste tratate rușinoase și bandițești, noul guvern, în ciuda cererilor majorității popoarelor din Rusia, clar exprimate prin Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, n-a propus un armistițiu imediat tuturor popoarelor beligerante. El s-a mărginit la declarații și fraze solemne, răsunătoare, de paradă, dar cu desăvîrșire goale, care în gura diplomaților burghezi au slujit și slujesc întotdeauna la înșelarea maselor credule și naive ale poporului asuprit.

4. De aceea noul guvern nu numai că nu merită nici cea mai mică încredere în domeniul politicii externe, dar a continua să-i cerem lui să proclame voința de pace a popoarelor din Rusia, să renunțe la anexiuni etc. etc. înseamnă în realitate numai a amăgi poporul, a-i insufla speranțe

irealizabile, a amîna limpezirea conştiinţei lui, a-l face indirect să se împace cu continuarea războiului, al cărui adevărat caracter social este determinat nu de dorinţe de bine, ci de caracterul de clasă al guvernului care duce războiul, de legăturile dintre clasa pe care o reprezintă acest guvern şi capitalul financiar imperialist al Rusiei, Angliei, Franţei etc., de *politica reală, de politica de fapt*, pe care o duce această clasă.

CARACTERUL SPECIFIC AL DUALITĂŢII PUTERII ŞI SEMNIFICAŢIA EI DE CLASĂ

5. Caracteristica cea mai însemnată a revoluţiei noastre, caracteristică ce reclamă în modul cel mai imperios o atitudine bine chibzuită, este *dualitatea puterii*, care s-a creat din primele zile după victoria revoluţiei.

Această dualitate a puterii se manifestă prin existenţa a *două* guverne: un guvern principal, adevărat, real al burgheziei, „Guvernul provizoriu“, Lvov & Co., care are în mîinile lui toate organele puterii, şi un guvern complimentar, accesoriu, „de control“, reprezentat de Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd, care n-are în mîinile lui organele puterii de stat, dar se sprijină nemijlocit pe majoritatea vădită şi certă a poporului, pe muncitorii şi soldaţii înarmaţi.

Izvorul de clasă al acestei dualităţi a puterii şi semnificaţia ei de clasă constă în faptul că revoluţia rusă din Martie 1917 nu numai că a măturat întreaga monarhie ţaristă, nu numai că a dat toată puterea în mîinile burgheziei, ci a şi *ajuns în pragul* dictaturii revoluţionar-democratice a proletariatului şi a ţărănimii. Tocmai o asemenea dictatură (adică o putere care se sprijină nu pe lege, ci pe forţa directă a maselor înarmate ale populaţiei), o dictatură tocmai a claselor arătate constituie Sovietul din Petrograd şi alte Soviete locale de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor.

6. A doua trăsătură distinctivă, extrem de importantă, a revoluţiei ruse este faptul că Sovietul de deputaţi ai soldaţilor şi muncitorilor din Petrograd care, după cum se vede, se bucură de încrederea majorităţii Sovietelor locale, predă *de bunăvoie* puterea de stat burgheziei şi guvernului *ei* provizoriu, îi *cedează* de bunăvoie întîietatea, încheind cu acesta o înţelegere pentru susţinerea lui, se mărgineşte la rolul de observator, de controlor al convocării Adunării constituante (al cărei termen de convocare Guvernul provizoriu nici nu l-a publicat încă).

Această împrejurare extrem de originală, nemaiîntîlnită în istorie sub forma aceasta, a dus la *împletirea laolaltă a două* dictaturi: a dictaturii burgheziei (căci guvernul Lvov & Co. este o dictatură, adică o putere care se bizuie nu pe lege şi nu pe exprimarea prealabilă a voinţei poporului, ci pe cucerirea cu forţa, iar această cucerire cu forţa a fost săvîrşită de o clasă determinată, şi anume: burghezia) şi a dictaturii proletariatului şi a ţărănimii (Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor).

Nu încape nici cea mai mică îndoială că o asemenea „împletire“ *nu poate* dăinui mult timp. Două puteri în stat *nu pot exista*. Una din ele trebuie să fie redusă la zero, şi toată burghezia rusă lucrează deja din răsputeri, pretutindeni, în fel şi chip, la înlăturarea şi sleirea, la reducerea la zero a Sovietelor de deputaţi ai soldaţilor şi muncitorilor, la crearea puterii unice a burgheziei.

Dualitatea puterii exprimă numai momentul de *trecere* în dezvoltarea revoluţiei, cînd ea a trecut dincolo de revoluţia burghezo-democratică obişnuită, *dar n-a ajuns încă* la dictatura „pură“ a proletariatului şi a ţărănimii.

Semnificaţia de clasă (şi explicaţia de clasă) a acestei situaţii tranzitorii nestabile constă în următoarele: ca orice revoluţie, revoluţia noastră a cerut din partea maselor cel mai mare eroism, cel mai mare spirit de sacrificiu în lupta împotriva ţarismului şi, de asemenea, *a atras* dintr-o dată *în mişcare* un număr imens de mic-burghezi.

Unul din indiciile principale, științifice și practic-politice ale *oricărei* revoluții adevărate constă în sporirea neobișnuit de rapidă și de bruscă a numărului de „mic-burghezi" care încep să participe în mod activ, independent, eficace la viața politică, *la organizarea statului*.

Așa și cu Rusia. Rusia clocotește acum. Milioanele și zecile de milioane de oameni, a căror conștiință politică timp de zece ani a fost adormită, care au fost abrutizați politicește de asuprirea cruntă a țarismului și de munca de ocnaș în folosul moșierilor și fabricanților, *s-au trezit și s-au îndreptat* spre politică. Și cine sînt aceste milioane și zeci de milioane de oameni? In cea mai mare parte mici patronași, mic-burghezi, oameni care ocupă o poziție de mijloc între capitaliști și muncitorii salariați. Rusia este țara cea mai mic-burgheză dintre toate țările europene.

Un gigantic val mic-burghez a acoperit totul, a covîrșit proletariatul conștient, nu numai prin numărul său, ci și ideologicește, adică a captivat, a molipsit cu părerile lui politice mic-burgheze cercuri foarte largi de muncitori.

In viață, mica burghezie depinde de burghezie, pentru că duce o existență de patron, și nu de proletar (în sensul *locului* ce-l ocupă în *producția* socială), iar ca fel de a gîndi, ea urmează burghezia.

Atitudinea de inconștientă credulitate față de capitaliști, cei mai răi dușmani ai păcii și ai socialismului, iată ce caracterizează politica actuală a *maselor* din Rusia, iată ce *a crescut* cu o repeziciune revoluționară pe terenul social-economic al țării celei mai mic-burgheze dintre toate țările europene. Iată baza *de clasă a „înțelegerii"* (subliniez că am în vedere nu atît înțelegerea formală, cît sprijinirea *de fapt*, înțelegerea tacită, credulitatea inconștientă cu care se cedează puterea) dintre Guvernul provizoriu și Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, înțelegere care a dat la alde Gucikov bucățica grasă, puterea adevărată, iar Sovietului — făgăduielile, onorurile (pînă la un anumit timp), măgulirile, frazele, asigurările, reverențele unor alde Kerenski.

Faptul că proletariatul din Rusia nu este destul de numeros, conștiința și organizarea lui insuficiente, iată reversul aceleiași medalii.

Toate partidele narodnice, inclusiv socialiștii-revoluționari, au fost întotdeauna mic-burgheze, partidul Comitetului de organizare (Ciheidze, Țereteli etc.) la fel; revoluționarii fără partid (Steklov și alții) s-au lăsat și ei în aceeași măsură tîrîți de val sau n-au învins, n-au ajuns să învingă valul.

SPECIFICUL TACTICII CARE DECURGE DIN CELE ARATATE MAI SUS

7. Din specificul mai sus arătat al situației de fapt decurge în mod obligatoriu pentru un marxist — care trebuie să țină seamă de faptele obiective, de mase și clase, și nu de persoane etc. — specificul tacticii momentului *dat*.

Acest specific pune pe primul plan sarcina de „a turna oțet și fiere în apa dulceagă a frazelor revoluționar-democratice" (după cum s-a exprimat — foarte nimerit — tovarășul meu din C. C. al partidului nostru, Teodorovici, la ședința de ieri a Congresului pe întreaga Rusie al funcționarilor și muncitorilor de la căile ferate, care se ține la Petrograd). Acțiunea de critică, *lămurirea* greșelilor partidelor mic-burgheze, socialist-revoluționar și social-democrat, pregătirea și strîngerea laolaltă a elementelor unui partid *conștient*-proletar, comunist, *eliberarea* proletariatului din amețeala mic-burgheză „generală".

Aceasta *pare a fi* o muncă „numai" propagandistică. De fapt este munca *revoluționară*, cea mai *practică* căci nu se poate împinge înainte revoluția, care s-a oprit, care s-a înecat în fraze, care „bate pasul pe loc" *nu din cauza* unor piedici exterioare, *nu din cauza violenței* pe care ar exercita-o burghezia (deocamdată Gucikov amenință numai

să folosească violența împotriva masei de soldați), ci *din cauza* inconștienței credule a maselor.

Numai luptînd împotriva acestei inconștiențe credule (iar de luptat împotriva ei putem și trebuie să luptăm exclusiv pe tărîm ideologic, prin convingere tovărășească, referindu-ne la *experiența vieții*) putem să ne eliberăm de *orgia frazei revoluționare*, care domnește, și să împingem cu adevărat înainte atît conștiința proletară, cît și conștiința maselor, cît și inițiativa lor *locală* hotărîtă și curajoasă, înfăptuirea cu de la sine putere, dezvoltarea și consolidarea libertăților, democrației, principiului stăpînirii întregului pămînt de către întregul popor.

8. Experiența mondială a guvernelor burgheze și moșierești a elaborat *două* metode de menținere a poporului în asuprire. Prima este violența Nicolai Romanov I — Nicolai Ciomag și Nicolai al II-lea — Singerosul au arătat poporului rus maximul posibilului și imposibilului în direcția unei asemenea metode de călău. Dar mai este și o altă metodă, elaborată cel mai bine de burghezia engleză și cea franceză, pe care „le-au învățat minte" un șir de mari revoluții și mișcări revoluționare ale maselor. Aceasta este metoda înșelăciunii, a măgulirii, a frazeologiei, a milioanelor de promisiuni, a pomenilor de nimica toată, metoda cedării a ceea ce nu este important și păstrării a ceea ce este important.

Specificul momentului pe care-l trăiește Rusia este trecerea cu o iuțeală amețitoare de la prima metodă la cea de a doua, de la violența împotriva poporului la *măgulirea* poporului, la înșelarea lui prin promisiuni. Motanul Vaska ascultă și mănîncă. Miliukov și Gucikov țin în mîinile lor puterea, pázesc profiturile capitalului, duc războiul imperialist în interesul capitalului rus și anglo-francez și caută să scape cu promisiuni, declamații, declarații de efect, ca răspuns la discursurile unor „bucătari" ca Ciheidze, Țereteli, Steklov, care amenință, apelează la conștiință, conjură, imploră, cer, proclamă... Motanul Vaska ascultă și mănîncă.

Și cu fiecare zi inconștiența credulă și credulitatea inconștientă vor dispărea, mai ales la proletari și la țăranii *săraci*, pe care viața (situația lor socială și economică) îi învață să nu dea crezare capitaliștilor.

Conducătorii micii burghezii „trebuie" să învețe poporul să aibă încredere în burghezie. Proletarii trebuie să-l învețe să nu aibă încredere în ea.

DEFENSISMUL REVOLUȚIONAR ȘI SEMNIFICAȚIA LUI DE CLASĂ

9. Trebuie să recunoaștem că manifestarea cea mai însemnată, cea mai evidentă a valului mic-burghez, care a copleșit „aproape totul", este *defensismul revoluționar*. Tocmai defensismul este cel mai aprig dușman al mersului înainte și succesului revoluției ruse.

Cel ce s-a lăsat influențat în acest punct și n-a știut să se smulgă este pierdut pentru revoluție. Dar masele se lasă influențate altfel decît conducătorii, și *altfel*, prin alt proces de dezvoltare, în alt mod, se smulg.

Defensismul revoluționar este, pe de o parte, rodul înșelării maselor de către burghezie, rodul inconștienței credule a țăranilor și a unei părți din muncitori, iar pe de altă parte, expresia intereselor și punctului de vedere al micului patronaș, care este cointeresat pînă într-o anumită măsură în anexiuni și în profituri bancare și care păzește „cu sfințenie" tradițiile țarismului, care pervertea pe velicoruși prin asuprirea altor popoare.

Burghezia înșală poporul, cîntînd pe coarda nobilei mîndrii a revoluției și prezentînd lucrurile ca și cum, o dată cu această etapă a revoluției, cu înlocuirea monarhiei țariste prin quasi-republica lui Gucikov și Miliukov, caracterul *politic și social* al războiului s-ar fi schimbat pentru Rusia. Și — un oarecare timp — poporul a crezut, datorită în mare parte prejudecăților trecutului, care fac ca celelalte popoare din Rusia în afară de poporul velicorus să fie considerate un fel de proprietate sau moșie a velicoru-

şilor. Pervertirea ticăloasă a poporului velicorus de către ţarism, care-l deprindea să considere inferioare celelalte popoare, ceva care „de drept" aparţine Velicorusiei, nu putea să se risipească *dintr-o dată*.

Se cere de la noi *priceperea* de a lămuri masele că nu „bunăvoinţa" persoanelor, grupurilor şi chiar a popoarelor determină caracterul politic şi social al războiului, ci situaţia *clasei* care duce războiul, *politica* clasei — politică a cărei continuare este războiul — *legăturile* capitalului, ca forţă economică dominantă în societatea contemporană, *caracterul imperialist* al capitalului internaţional, dependenţa — financiară, bancară, diplomatică — a Rusiei faţă de Anglia, Franţa etc. A explica lucrul acesta cu pricepere, pe înţelesul maselor, *nu este uşor*, şi nici unul dintre noi n-ar reuşi să o facă dintr-o dată fără greşeli.

Dar direcţia sau, mai exact, conţinutul propagandei noastre trebuie să fie acesta şi numai acesta. Chiar cea mai mică concesie făcută defensismului revoluţionar înseamnă *a trăda socialismul*, a renunţa complet la *internaţionalism*, oricare ar fi frazele frumoase, oricare ar fi consideraţiile „practice" pentru a o justifica.

Lozinca „jos războiul" este, desigur, justă, dar ea nu ţine seamă de specificul sarcinilor momentului, de necesitatea de *a te adresa în alt fel* maselor largi. Ea seamănă, după părerea mea, cu lozinca „jos ţarul", cu care agitatorul nepriceput din „bunele vremuri de altădată" se ducea pur şi simplu de-a dreptul la ţară şi mînca bătaie. Reprezentanţii din mase ai defensismului revoluţionar sînt *de bună-credinţă* — nu în sensul personal, ci în sensul de clasă, adică ei fac parte din acele *clase* (muncitori şi ţărani săraci) care *într-adevăr* nu cîştigă nimic din anexiuni şi din sugrumarea altor popoare. Ei nu sînt tot una cu burghezii şi cu domnii „intelectuali", care ştiu foarte bine că *nu poţi* renunţa la anexiuni fără a renunţa la domnia capitalului şi care înşală cu neruşinare masele prin fraze frumoase, prin promisiuni fără măsură, prin făgăduieli fără număr.

Reprezentantul din mase al defensismului priveşte lucrurile simplist, ca un mic-burghez: „eu nu vreau anexiuni, dar neamţul «năvăleşte» peste *mine*, deci apăr o cauză dreaptă, şi nicidecum nişte interese imperialiste". Unui asemenea om trebuie să i se lămurească şi să i se răslămurească că aci nu este vorba de dorinţele lui personale, ci de raporturile şi condiţiile de masă, *de clasă*, politice, de legătura care există între război şi interesele capitalului şi reţeaua internaţională a băncilor etc. Numai o asemenea luptă contra defensismului este serioasă şi promite succes, un succes poate nu tocmai rapid, dar sigur şi trainic.

CUM POATE FI TERMINAT RAZBOIUL?

10. Războiul nu poate fi terminat „după plac". El nu poate fi terminat prin hotărîrea uneia dintre părţi. El nu poate fi terminat „înfigînd baioneta în pămînt", după expresia unui soldat defensist.

Războiul nu poate fi terminat prin „înţelegerea" socialiştilor din diferitele ţări, prin „acţiunea" proletarilor din toate ţările, prin „voinţa" popoarelor etc.; toate frazele de acest soi, care umplu articolele ziarelor defensiste şi semi-defensiste, semi-internaţionaliste, ca şi nenumăratele rezoluţii, apeluri, manifeste, rezoluţii ale Sovietului de deputaţi ai soldaţilor şi muncitorilor — toate aceste fraze nu sînt altceva decît nişte deziderate goale, pioase, blajine ale unor mic-burghezi. Nimic nu este mai dăunător decît frazele privitoare la „manifestarea voinţei de pace a popoarelor", la *ordinea* în care se vor desfăşura acţiunile revoluţionare ale proletariatului (după cel rus este „rîndul" celui german) etc. Toate acestea sînt louisblanc-ism, visuri dulci, joc de-a „campania politică", de fapt repetarea fabulei cu motanul Vaska.

Războiul este generat nu de reaua-voinţă a capitaliştilor hrăpăreţi, deşi este dus, fără îndoială, *numai* în interesul lor şi-i îmbogăţeşte numai pe ei. Războiul este produsul

dezvoltării de o jumătate de veac a capitalului mondial, produsul miliardelor de fire și de legături ale acestuia. *Nu se poate* ieși din războiul imperialist, *nu se poate* ajunge la o pace democratică, și neimpusă prin forță, fără doborîrea puterii capitalului, fără trecerea puterii de stat în mîinile *altei* clase, în mîinile proletariatului.

Revoluția rusă din februarie—martie 1917 a fost începutul transformării războiului imperialist în război civil. Această revoluție a făcut *primul* pas spre încetarea războiului. Numai *al doilea* pas poate *asigura* încetarea lui, și anume: trecerea puterii de stat în mîinile proletariatului. Aceasta va fi începutul „ruperii frontului" — a frontului intereselor capitalului — pe scară mondială; și numai rupînd *acest* front, proletariatul *poate* să izbăvească omenirea de grozăviile războiului, să-i dea binefacerile unei păci trainice.

Revoluția rusă a *și* dus proletariatul din Rusia în pragul unei asemenea „ruperi a frontului" capitalului, creînd Sovietele de deputați ai muncitorilor.

NOUL TIP DE STAT PE CARE IL CREEAZA REVOLUȚIA NOASTRA

11. Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc. nu sînt înțelese, nu numai în sensul că pentru cei mai mulți nu este clară însemnătatea lor de clasă, rolul lor în revoluția *rusă*. Ele nu sînt înțelese nici în ceea ce privește faptul că reprezintă o formă nouă sau, mai exact, un *nou tip de stat*.

Tipul cel mai desăvîrșit, cel mai înaintat de stat burghez este *republica democratică parlamentară:* puterea aparține parlamentului; mașina de stat, aparatul și organul de guvernare, este cea obișnuită: armata permanentă, poliția, funcționărimea, de fapt inamovibilă, privilegiată, stînd *deasupra* poporului.

Dar epocile revoluționare, începînd cu sfîrșitul secolului al XIX-lea, fac să apară un tip *superior* de stat democratic, tipul unui stat care în anumite privințe încetează, după expresia lui Engels, de a mai fi stat, „nu este stat în înțelesul propriu al cuvîntului"[15]. Este un stat de tipul Comunei din Paris, un stat care *înlocuiește* armata și poliția străină de popor, cu înarmarea directă și nemijlocită a poporului însuși. *In aceasta* constă esența Comunei, pe care au calomniat-o și au bîrfit-o scriitorii burghezi și căreia i se atribuia în mod greșit, între altele, intenția de „a introduce" imediat socialismul.

In 1905 și 1917 revoluția rusă *a început* să creeze tocmai un stat de tipul acesta. Republica Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc., unite în Adunarea constituantă din Rusia a reprezentanților poporului sau în Sovietul Sovietelor etc., iată ceea ce de pe acum, în momentul de față, *a și început să se realizeze* la noi, din inițiativa poporului de multe milioane, care creează cu de la sine putere o democrație *în felul său* și care nu așteaptă nici ca domnii profesori cadeți să scrie proiectele lor de legi pentru republica burgheză parlamentară, nici ca pedanții și rutinații „social-democrației" mic-burgheze, ca d-nii Plehanov sau Kautsky, să renunțe la denaturarea învățăturii marxismului în problema statului.

Marxismul se deosebește de anarhism pentru că recunoaște *necesitatea* statului și a puterii de stat în perioada revoluționară în general, în epoca trecerii de la capitalism la socialism în special.

Marxismul se deosebește de „social-democratismul" oportunist, mic-burghez al d-lor Plehanov, Kautsky & Co. prin faptul că el recunoaște pentru perioadele arătate necesitatea *nu* a unui stat ca republica burgheză parlamentară obișnuită, ci a unuia cum a fost Comuna din Paris.

Principalele deosebiri dintre acest din urmă tip de stat și cel vechi sînt următoarele:

Revenirea de la republica burgheză parlamentară la monarhie este foarte ușor de făcut (cum a și dovedit istoria), căci întreaga mașină de oprimare — armata, poliția, func-

ționărimea — rămîne neatinsă. Comuna și Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc. *sfarmă* și înlătură această mașină.

Republica burgheză parlamentară împiedică, înăbușă viața politică independentă a *maselor*, participarea lor directă la construcția *democratică* a întregii vieți de stat, de jos și pînă sus. Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților — dimpotrivă.

Ele reproduc acel tip de stat pe care l-a elaborat Comuna din Paris și pe care Marx l-a numit „o formă politică în sfîrșit descoperită sub care *poate* avea loc eliberarea economică a celor ce muncesc“ [16].

De obicei se obiectează: poporul rus nu este încă pregătit pentru „introducerea“ Comunei. Acesta este un argument al iobăgiștilor, care vorbeau despre lipsa de pregătire a țăranilor pentru libertate. Comuna, adică Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor, nu „introduce“, nu intenționează să „introducă“ și nici nu trebuie să introducă *nici un fel* de prefaceri care nu au devenit absolut actuale, atît în realitatea economică, cît și în conștiința covîrșitoarei majorități a poporului. Cu cît crahul economic și criza produsă de război sînt mai puternice, cu atît este mai imperioasă necesitatea unei forme politice cît mai desăvîrșite care să *ușureze* vindecarea grozavelor răni pricinuite omenirii de război. Cu cît mai puțină experiență organizatorică are poporul rus, cu atît mai hotărît trebuie *începută chiar de către popor* opera de construire organizatorică, și nu lăsată numai la cheremul politicienilor burghezi și al funcționarilor cu „locșoare rentabile“.

Cu cît mai repede ne vom dezbăra de vechile prejudecăți și denaturări ale pseudomarxismului domnilor Plehanov, Kautsky & Co., cu atît ne vom apuca mai cu rîvnă să ajutăm poporului să clădească îndată și pretutindeni Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor, să ia prin aceasta în mîinile sale *întreaga* viață; cu cît d-nii Lvov & Co. vor tărăgăna mai mult convocarea Adunării constituante, cu atît îi va fi mai ușor poporului să se hotărască (prin mijlocirea Adunării constituante sau fără ea, dacă Lvov n-o va convoca foarte multă vreme) pentru Republica Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor. La început sînt inevitabile greșeli în noua construire organizatorică efectuată de poporul însuși, dar este mai bine să greșești și să mergi înainte decît *să aștepți* pînă cînd profesorii juriști convocați de d-l Lvov vor alcătui legile de convocare a Adunării constituante și de eternizare a republicii burgheze parlamentare, de sugrumare a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor.

Dacă ne vom organiza și vom desfășura cu pricepere propaganda noastră, nu numai proletarii, ci și nouă zecimi din țărănime vor fi împotriva restabilirii poliției, împotriva funcționărimii inamovibile și privilegiate, împotriva armatei despărțite de popor. Și tocmai în asta constă noul tip de stat.

12. Înlocuirea poliției cu miliția populară este o prefacere care a rezultat din întregul mers al revoluției și care se înfăptuiește acum în cea mai mare parte a Rusiei. Noi trebuie să explicăm maselor că în majoritatea revoluțiilor burgheze de tip obișnuit o asemenea prefacere s-a dovedit a fi de foarte scurtă durată și că burghezia, chiar cea mai democratică și mai republicană, restabilea poliția de tip vechi, țarist, despărțită de popor, aflată sub comanda burgheziei, capabilă să asuprească poporul în fel și chip.

Pentru *a nu lăsa* să fie restabilită poliția, există un singur mijloc: crearea miliției întregului popor, contopirea ei cu armata (înlocuirea armatei permanente cu înarmarea generală a poporului). Dintr-o asemenea miliție trebuie să facă parte fără excepție toți cetățenii bărbați și femei de la 15 pînă la 65 de ani, dacă prin aceste vîrste luate cu aproximație se poate defini participarea adolescenților și bătrînilor. Capitaliștii trebuie să plătească muncitorilor salariați, servitorilor etc. pentru zilele în care fac serviciu de folos obștesc în miliție. Fără atragerea femeilor la participarea independentă nu numai în viața politică în general, ci și în

serviciul permanent de folos obştesc pe care trebuie să-l facă toată lumea, nu poate fi vorba nu numai de socialism, dar nici de o democraţie deplină şi trainică. Iar asemenea funcţiuni ale „poliţiei“ ca: grija de bolnavi, de copiii vagabonzi, de o alimentare sănătoasă etc. nu pot fi în general înfăptuite în chip satisfăcător fără egalitatea în drepturi a femeii în fapt şi nu numai pe hîrtie.

A nu lăsa să fie restabilită poliţia; a atrage forţele organizate ale întregului popor pentru crearea miliţiei la care trebuie să participe toată lumea — iată sarcinile pe care proletariatul trebuie să le ducă în mase, în interesul apărării, consolidării şi dezvoltării revoluţiei.

PROGRAMUL AGRAR ŞI CEL NAŢIONAL

13. Nu putem şti precis în momentul de faţă dacă în viitorul apropiat se va dezvolta în satul rus o puternică revoluţie agrară. Nu putem şti cît de adîncă anume este împărţirea de clasă a ţărănimii în muncitori agricoli, zileri şi ţărani săraci („semiproletari“) pe de o parte, şi ţărani înstăriţi şi mijlocaşi (capitalişti şi mici capitalişti) pe de altă parte, împărţire care în ultimul timp, fără îndoială, s-a mai adîncit. Asemenea probleme le va rezolva şi poate să le rezolve numai experienţa.

Dar noi, ca partid al proletariatului, sîntem fără îndoială datori să venim imediat nu numai cu un program agrar (privitor la pămînt), ci să desfăşurăm şi o propagandă în favoarea unor măsuri practice imediat realizabile *în interesul* revoluţiei agrare ţărăneşti în Rusia.

Trebuie să cerem naţionalizarea *tuturor* pămînturilor, adică trecerea tuturor pămînturilor din cuprinsul statului în proprietatea puterii centrale de stat. Această putere trebuie să hotărască mărimea etc. a fondului destinat noilor aşezări, să stabilească legile de protecţie a pădurilor, de îmbunătăţire funciară etc., să interzică absolut orice mijlocire între stat ca proprietar al pămîntului şi arendaş ca gospodar al lui (să interzică orice rearendare a pămîn-

tului). Dar întregul *drept de a dispune* în privinţa pămîntului, de a determina *condiţiile locale* de stăpînire şi folosinţă trebuie să se găsească în întregime şi exclusiv nu în mîinile funcţionarilor, ale birocraţilor, ci în mîinile *Sovietelor* regionale şi locale de *deputaţi ai ţăranilor*.

In interesul ridicării tehnicii producţiei cerealelor şi a volumului producţiei, precum şi în interesul dezvoltării unei mari gospodării raţionale şi a controlului ei public, trebuie să depunem sforţări în sînul comitetelor ţărăneşti, pentru ca din fiecare moşie confiscată să se creeze o mare gospodărie model sub controlul *Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor agricoli*.

In opoziţie cu frazeologia şi cu politica mic-burgheză, care domnesc la socialiştii-revoluţionari, mai ales în discuţiile sterpe asupra normei „de consum“ sau „de muncă“, a „socializării pămîntului“ etc., partidul proletariatului trebuie să explice că în condiţiile producţiei de mărfuri, sistemul micii gospodării *nu este în stare* să izbăvească omenirea de mizeria maselor şi de asuprirea pe care o îndură ele.

Fără a sparge imediat şi neapărat Sovietele de deputaţi ai ţăranilor, partidul proletariatului trebuie să lămurească necesitatea unor Soviete de deputaţi ai muncitorilor agricoli deosebite şi a unor Soviete de deputaţi ai ţăranilor săraci (semiproletari) deosebite sau, cel puţin, a unor consfătuiri permanente deosebite ale deputaţilor care au *această situaţie de clasă*, ca fracţiuni sau partide separate în sînul Sovietelor comune de deputaţi ai ţăranilor. Altfel, toate frazele dulcege mic-burgheze ale narodnicilor despre ţărănime în general se vor dovedi o mască pentru înşelarea maselor sărace de către ţărănimea înstărită, care reprezintă doar una din varietăţile *capitaliştilor*.

In opoziţie cu propaganda burghezo-liberală sau pur birocratică, pe care o fac mulţi socialişti-revoluţionari şi Sovietele de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor sfătuindu-i pe ţărani să nu ia pămînturile moşiereşti şi să nu purceadă la reforma agrară pînă la convocarea Adunării constitu-

ante, partidul proletariatului trebuie să-i cheme pe țărani la înfăptuirea imediată, cu de la sine putere, a reformei agrare și la confiscarea imediată a pămînturilor moșierești, după hotărîrile deputaților țăranilor pe teren.

Aci este deosebit de important să se insiste asupra necesității de *a se spori* producția alimentară pentru soldații de pe front și pentru orașe, asupra inadmisibilității absolute a oricărei vătămări sau distrugeri a vitelor, uneltelor, mașinilor, clădirilor etc. etc.

14. In chestiunea națională, partidul proletar trebuie să susțină mai întîi proclamarea și înfăptuirea imediată a libertății depline de despărțire de Rusia pentru toate națiunile și popoarele asuprite de țarism, înglobate cu forța sau ținute cu forța în granițele statului, adică anexate.

Toate afirmațiile, declarațiile și manifestele privitoare la renunțarea la anexiuni, dacă nu sînt însoțite de înfăptuirea reală a libertății de despărțire, se reduc la o înșelare burgheză a poporului sau la deziderate pioase mic-burgheze.

Partidul proletar tinde la crearea unui stat cît mai mare posibil, căci aceasta este în avantajul celor ce muncesc, el tinde *la apropierea și contopirea* națiunilor, dar el vrea să atingă acest scop nu prin violență, ci exclusiv prin alianța liberă, frățească a muncitorilor și a maselor muncitoare ale *tuturor* națiunilor.

Cu cît republica rusă va fi mai democratică, cu cît ea se va organiza cu mai mult succes ca republică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor, cu atît mai puternică va fi forța de atracție *liber consimțită* spre această republică a maselor muncitoare ale *tuturor* națiunilor.

Libertate deplină de despărțire, cea mai largă autonomie locală (și națională), garanții amănunțit elaborate pentru drepturile minorităților naționale, — iată programul proletariatului revoluționar.

NAȚIONALIZAREA BĂNCILOR ȘI SINDICATELOR CAPITALISTE

15. Partidul proletariatului nu poate să-și fixeze în nici un caz ca scop „introducerea" socialismului într-o țară de mici țărani atîta vreme cît majoritatea covîrșitoare a populației n-a ajuns la conștiința necesității revoluției socialiste.

Dar numai sofiștii burghezi, care se ascund după cuvintele „quasi-marxiste", pot să deducă din acest adevăr justificarea unei politici care să amîne măsurile revoluționare imediate, devenite pe deplin actuale din punct de vedere practic, adesea *realizate în timpul războiului de un șir de state burgheze*, și imperios necesare pentru lupta împotriva completei dezorganizări economice și a foametei care se apropie.

Măsuri ca naționalizarea pămîntului, a tuturor băncilor și sindicatelor capitaliste sau, cel puțin, instituirea unui *control imediat* asupra acestora de către Sovietele de deputați ai muncitorilor etc., fără a constitui de fel „introducerea" socialismului, trebuie neapărat preconizate și pe cît posibil realizate pe cale revoluționară. Fără aceste măsuri, care constituie numai pași către socialism și care sînt în totul realizabile economicește, nu este posibilă vindecarea rănilor pricinuite de război și preîntîmpinarea crahului care ne amenință; iar partidul proletariatului revoluționar nu va ezita nicicînd să se atingă de profiturile nemaipomenit de ridicate ale capitaliștilor și bancherilor, care se îmbogățesc, tocmai „datorită războiului", într-un chip deosebit de scandalos.

STAREA DE LUCRURI DIN INTERNAȚIONALA SOCIALISTĂ

16. Tocmai acum ies pe primul plan, cu o deosebită tărie, obligațiile internaționale ale clasei muncitoare din Rusia.

In zilele noastre numai acela căruia îi e lene nu se jură că e internaționalist; pînă și șoviniștii defensiști, pînă și d-nii Plehanov și Potresov, pînă și Kerenski își zic internaționaliști. Cu atît mai imperioasă este datoria partidului

proletar de a opune cu toată claritatea, precizia, hotărîrea internaționalismul în fapt internaționalismului în vorbe.

Apelurile deșarte către muncitorii din toate țările, asigurările găunoase de devotament față de internaționalism, încercările de a stabili direct sau indirect „ordinea" intrării în acțiune a proletariatului revoluționar în diferitele țări beligerante, sforțările de a încheia „acorduri" între socialiștii țărilor beligerante *referitor* la lupta revoluționară, zarva în jurul congreselor socialiste *în vederea* campaniei pentru pace etc. etc. — toate acestea, oricît de sinceri ar fi autorii unor asemenea idei, ai unor asemenea încercări, sau ai unor asemenea planuri, toate acestea nu sînt din punct de vedere al semnificației lor *obiective* decît frazeologie și, *în cel mai bun* caz, deziderate pioase, blajine, bune numai să ascundă *înșelarea* maselor de către șoviniști. Social-șoviniștii *francezi* — cei mai dibaci, cei mai iscusiți în metodele șarlatanismului parlamentar — au și bătut de mult recordul în ceea ce privește frazele pacifiste și internaționaliste exagerat de zgomotoase și de răsunătoare *combinate* cu excepțional de nerușinata trădare față de socialism și de Internațională, cu intrarea în ministerele care duc războiul imperialist, cu votarea creditelor *sau a împrumuturilor* (cum au făcut în ultimele zile în Rusia Ciheidze, Skobelev, Țereteli, Steklov), cu impiedicarea luptei revoluționare *în propria lor țară* etc. etc.

Oamenii cumsecade uită adeseori crudele, cumplitele stări de lucruri ale războiului imperialist mondial. Aceste stări de lucruri nu rabdă fraze, ele își bat joc de deziderate dulcege, pioase.

Internaționalismul în fapt este unul, și numai unul: munca plină de abnegație pentru dezvoltarea mișcării revoluționare și a luptei revoluționare *în propria* țară, sprijinirea (prin propagandă, simpatie, ajutor material) *a aceleiași lupte*, a aceleiași linii, și *numai a acesteia*, în *toate* țările, fără excepție.

Tot restul este înșelăciune și manilovism.

Trei curente s-au desemnat *în toate* țările în mișcarea socialistă și muncitorească internațională în cei peste doi ani de război, și cine părăsește terenul *real* al recunoașterii acestor trei curente, al analizei lor, al luptei consecvente pentru un curent internaționalist în fapt, acela se condamnă la slăbiciune, la neputință și la greșeli.

Cele trei curente sînt următoarele:

1) Social-șoviniștii, adică socialiști în vorbe, șoviniști în fapte, sînt oameni care recunosc principiul „apărării patriei" în războiul imperialist (și înainte de toate în acest război imperialist).

Acești oameni sînt adversarii noștri *de clasă*. Ei au trecut de partea burgheziei.

Așa sînt cei mai mulți dintre conducătorii oficiali ai social-democrației oficiale din *toate* țările. D-nii Plehanov & Co. în Rusia, Scheidemann în Germania, Renaudel, Guesde, Sembat în Franța, Bissolati & Co. în Italia, Hyndman, fabienii [17] și „laburiștii" (conducătorii „partidului muncitoresc") [18] în Anglia, Branting & Co. în Suedia, Troelstra și partidul lui în Olanda, Stauning și partidul lui în Danemarca, Victor Berger și alți „apărători ai patriei" în America etc.

2) Al doilea curent — așa-numitul „centru" — îl formează oamenii care oscilează între social-șoviniști și internaționaliștii în fapte.

Toți cei din „centru" jură și își fac cruce că sînt marxiști, internaționaliști, că sînt pentru pace, pentru tot felul de „presiuni" asupra guvernelor, pentru tot felul de „revendicări" față de propriul guvern, ca „acesta să dea expresie voinței de pace a poporului", pentru tot felul de campanii în folosul păcii, pentru o pace fără anexiuni etc. etc. — *și pentru pace cu social-șoviniștii*. „Centrul" este pentru „unitate", centrul este adversarul sciziunii.

„Centrul" este domnia frazei mic-burgheze blajine, a internaționalismului în vorbe, a oportunismului laș și a slugărniciei în fața social-șoviniștilor în fapte.

Fondul problemei constă în faptul că „centrul" nu este convins de necesitatea revoluției împotriva propriilor guverne, n-o propovăduiește, nu duce o luptă revoluționară plină de abnegație, născocește *pretexte* din cele mai de rînd — dar care sună arhi-„marxist" — pentru a o evita.

Social-șoviniștii sînt *adversarii* noștri *de clasă, burghezi* în sînul mișcării muncitorești. Ei reprezintă o pătură, grupuri, straturi de muncitori, *obiectiv* cumpărați de burghezie (salariu mai bun, locuri de cinste etc.) și care ajută *propriei* burghezii să jefuiască și să sugrume popoarele mici și slabe, să lupte *pentru* împărțirea prăzii capitaliste.

„Centrul" îl formează oamenii rutinați, roși de legalismul putred, stricați de ambianța parlamentarismului etc., birocrați, obișnuiți cu sinecure și o muncă „tihnită". Din punct de vedere istoric și economic, ei nu reprezintă o pătură *deosebită;* ei reprezintă numai *trecerea* de la o perioadă încheiată a mișcării muncitorești, de la perioada anilor 1871—1914, de la perioada care a dat multe lucruri de preț, mai ales în arta atît de necesară proletariatului, în arta muncii organizatorice lente, susținute, sistematice, pe scară largă și foarte largă, *la o perioadă* nouă, care a devenit necesară, *din punct de vedere obiectiv,* o dată cu începutul primului război imperialist mondial, care a deschis *era revoluției sociale.*

Principalul conducător și reprezentant al „centrului" este Karl Kautsky, cea mai mare autoritate a Internaționalei (1889—1914) a II-a, o mostră a falimentului total al marxismului, a lipsei extraordinare de caracter, a celor mai jalnice șovăieli și trădări din august 1914 încoace. Curentul „centrului" este reprezentat de Kautsky, Haase, Ledebour, așa-numita „Asociație a muncitorilor sau a muncii" [19] în Reichstag; în Franța — de Longuet, Pressman și în general de așa-zișii „minoritari" [20] (menșevici); în Anglia — de Philip Snowden, Ramsay MacDonald și mulți alți conducători ai „Partidului muncitoresc independent" [21] și în parte ai Partidului socialist britanic [22]; de Morris Hillquit și mulți alții — în America; de Turati, Treves, Modigliani etc. — în Italia; de Robert Grimm etc. — în Elveția; de Victor Adler & Co. — în Austria; de partidul Comitetului de organizare, Axelrod, Martov, Ciheidze, Țereteli și alții — în Rusia etc.

Bineînțeles, unele persoane trec cîteodată fără să-și dea seama de pe pozițiile social-șovinismului pe pozițiile „centrului", și invers. Orice marxist știe că clasele se deosebesc între ele, cu toată trecerea liberă a persoanelor dintr-o clasă în alta; tot așa și *curentele* vieții politice se deosebesc între ele, cu toată trecerea liberă a persoanelor dintr-un curent în altul, cu toate încercările și sforțările de *a contopi* curentele.

3) Al treilea curent îl formează internaționaliștii în fapte, pe care-l reprezintă cel mai bine „stînga zimmerwaldiană" [23] (reproducem în anexă manifestul ei din septembrie 1915, pentru ca cititorii să poată cunoaște din original cum a luat naștere acest curent).

Principalul semn distinctiv: ruptura totală și cu social-șovinismul și cu „centrul". Lupta revoluționară plină de abnegație împotriva *propriului* guvern imperialist și *propriei* burghezii imperialiste. Principiul: „dușmanul principal este în propria ta țară". Lupta necruțătoare împotriva frazei dulcege social-pacifiste (social-pacifistul este socialist în vorbe, pacifist burghez în fapte; pacifiștii burghezi visează pacea veșnică *fără* doborîrea jugului și domniei capitalului) și împotriva *pretextelor* de tot felul care tind la negarea posibilității sau necesității sau oportunității luptei revoluționare a proletariatului și a revoluției proletare, socialiste *în legătură* cu acest război.

Reprezentanții cei mai de seamă ai acestui curent sînt: în Germania — „grupul Spartakus", sau „grupul Internaționalei" [24], din care face parte Karl Liebknecht. Karl Liebknecht este cel mai notoriu reprezentant al acestui curent și al Internaționalei *noi,* adevărate, proletare.

Karl Liebknecht a chemat pe muncitorii și soldații din Germania *să întoarcă armele* împotriva *propriului* lor gu-

vern. Karl Liebknecht a făcut aceasta pe față, de la tribuna parlamentului (Reichstagului). Apoi s-a dus cu proclamații tipărite clandestin, în piața Potsdam, una din cele mai mari piețe ale Berlinului, la o demonstrație cu îndemnul „jos guvernul". A fost arestat și condamnat *la muncă silnică*. Acum el stă întemnițat în Germania, așa cum în general *sute*, dacă nu mii, de *adevărați* socialiști ai Germaniei stau în închisoare pentru că au luptat împotriva războiului.

Karl Liebknecht a dus o luptă necruțătoare, prin discursuri și scrisori, nu numai *împotriva propriilor* Plehanovi, Potresovi (alde Scheidemann, Legien, David & Co.), *ci și împotriva propriilor oameni ai centrului*, împotriva propriilor Ciheidze, Țereteli (Kautsky, Haase, Ledebour & Co.).

Karl Liebknecht cu prietenul său Otto Rühle, ei doi între cei o sută zece deputați, au călcat disciplina, au distrus „unitatea" cu „centrul" și cu șoviniștii, *au pornit împotriva tuturor*. *Singur* Liebknecht reprezintă socialismul, cauza proletară, revoluția proletară. *Tot* restul social-democrației germane este, după expresia justă a Rozei Luxemburg (și ea membru și unul dintre conducătorii „grupului Spartakus"), *un hoit împuțit*.

Alt grup de internaționaliști în fapte este reprezentat în Germania de ziarul „Politica Muncitorească" din Bremen.

In Franța, cei mai apropiați de internaționaliștii în fapte sînt Loriot și prietenii săi (Bourderon și Merrheim au alunecat spre social-pacifism), precum și francezul Henri Guilbeaux, care scoate la Geneva revista „Miine"; în Anglia — ziarul „Trade-unionist" și *o parte* din membrii Partidului socialist britanic și ai Partidului muncitoresc independent (de pildă, William Russel, care a proclamat pe față ruptura cu conducătorii ce *au trădat* socialismul), învățătorul scoțian, socialistul *Mac Lean*, condamnat de guvernul burghez al Angliei *la muncă silnică* pentru lupta lui revoluționară împotriva războiului; sute de

socialiști din Anglia se află în închisori pentru aceeași crime. Ei și numai ei sînt internaționaliști *în fapte*; în America — „Partidul muncitoresc socialist"[25] și acele elemente din interiorul „Partidului socialist"[26] oportunist care din ianuarie 1917 au început să scoată ziarul „Internaționalist"; în Olanda — partidul „tribuniștilor"[27], care scot ziarul „Tribuna" (Pannekoek, Herman Gorter, Wijnkoop, Henriette Roland-Holst, care au reprezentat centrul la Zimmerwald și au trecut acum la noi); în Suedia — partidul tinerilor, sau al stîngii[28], cu conducători ca Lindhagen, Ture Nerman, Carleson, Ström, Z. Höglund, care la Zimmerwald a luat parte personal la întemeierea „stîngii zimmerwaldiene", iar astăzi este condamnat la închisoare pentru lupta lui revoluționară împotriva războiului; în Danemarca — Trier și prietenii săi, care au părăsit partidul „social-democrat" al Danemarcii, devenit cu totul *burghez* și avînd în frunte pe *ministrul* Stauning; în Bulgaria — „tesniacii"[29]; în Italia — cei mai apropiați sînt Constantin Lazzari, secretarul partidului, și Serrati, redactorul organului central „Inainte"[30]; în Polonia — Radek, Ganețki și alți conducători ai social-democrației grupați în „Conducerea regională"; Roza Luxemburg, Tyszka și alți conducători ai social-democrației grupați în „Conducerea principală"; în Elveția — acea stîngă care a întocmit expunerea de motive a „referendumului" (ianuarie 1917) în favoarea luptei împotriva social-șoviniștilor și „centrului" din *propria* țară și care la congresul socialist al cantonului Zürich, ținut la Tess în ziua de 11 februarie 1917, a prezentat o rezoluție principial-revoluționară împotriva războiului[31]; în Austria — tinerii prieteni de stînga ai lui Friedrich Adler, care au activat, în parte, în clubul „Karl Marx" din Viena, club astăzi închis de către ultrareacționarul guvern austriac, care urmărește suprimarea lui F. Adler pentru fapta eroică, deși puțin chibzuită, de a fi tras într-un ministru etc. etc.

Interesează nu nuanțele; acestea există și între cei de stînga. Interesează *curentul*. Esențialul este că nu-i lucru ușor să fii internaționalist în fapte în epoca groaznicului război imperialist. Asemenea oameni sînt puțini, dar *numai* ei întruchipează viitorul socialismului, *numai* ei sînt *conducători ai maselor*, și nu pervertitori ai maselor.

Din punct de vedere obiectiv, era inevitabil ca în condițiile războiului imperialist deosebirea dintre reformiști și revoluționarii din mijlocul social-democraților, din mijlocul socialiștilor în general, să sufere schimbări. Cine se mărginește „să ceară" guvernelor burgheze ca acestea să încheie pacea sau „să dea expresie voinței de pace a popoarelor" etc., acela alunecă *de fapt* spre reforme. *Căci* din punct de vedere obiectiv *problema războiului* se pune numai *în mod revoluționar*.

Pentru o pace democratică, și nu pentru una impusă cu forța, pentru eliberarea popoarelor de robia procentelor de *miliarde* ale domnilor capitaliști, îmbogățiți de pe urma „războiului", nu există altă ieșire din război decît revoluția proletariatului.

Se poate și trebuie să se ceară guvernelor burgheze cele mai diferite reforme, dar nu se poate, fără a cădea în manilovism, în reformism, să se ceară acestor oameni și acestor clase, prinși în miile de fire ale capitalului imperialist, *ruperea* acestor fire, iar fără această rupere toate discuțiile cu privire la război războiului nu sînt decît fraze goale, amăgitoare.

„Kautskiștii", „centrul" sînt revoluționari în vorbe, reformiști în fapte, internaționaliști în vorbe, complici ai social-șovinismului în fapte.

FALIMENTUL INTERNAȚIONALEI DE LA ZIMMERWALD. — TREBUIE CREATĂ INTERNAȚIONALA A III-a

17. Încă de la început Internaționala de la Zimmerwald a luat o poziție șovăitoare, „kautskistă", de „centru", fapt care a și silit *stînga zimmerwaldiană* să se desolidarizeze

imediat, să se izoleze, să vie cu un manifest *propriu* (tipărit în Elveția, în limbile rusă, germană și franceză).

Principala lipsă a Internaționalei de la Zimmerwald — cauza *falimentului* ei (căci ea a și dat faliment ideologic și politic) — o constituie șovăielile, nehotărîrea în chestiunea cea mai importantă, *atothotărîtoare* din punct de vedere practic, a rupturii totale cu social-șovinismul și cu vechea Internațională social-șovinistă, condusă de Vandervelde, de Huysmans la Haga (Olanda) etc.

La noi încă nu se știe că *tocmai kautskiștii* formează majoritatea zimmerwaldiană. Or, acesta este un fapt esențial, de care nu se poate să nu se țină seamă și care este bine cunoscut azi în Europa apuseană. Pînă și un șovinist, șovinistul extremist german, Heilmann, redactorul arhișovinistului „Ziar din Chemnitz" și colaborator la publicația arhișovinistă a lui Parvus „Clopotul"[52] — (bineînțeles „social-democrat" și partizan aprig al „unității" social-democrației) — a trebuit să recunoască în presă că centrul sau „kautskismul" și *majoritatea zimmerwaldiană* sînt unul și același lucru.

Iar sfîrșitul anului 1916 și începutul anului 1917 au stabilit definitiv acest fapt. Cu toate că manifestul de la Kienthal[33] a condamnat social-pacifismul, *toată* dreapta zimmerwaldiană, *toată* majoritatea zimmerwaldiană a alunecat spre social-pacifism: Kautsky & Co. printr-o serie de manifestări în ianuarie și februarie 1917; Bourderon și Merrheim, în Franța, votînd *în unanimitate*, alături de social-șoviniști, pentru rezoluțiile pacifiste ale partidului socialist (decembrie 1916) și ale „confederației generale a muncii" (adică ale organizației naționale a sindicatelor franceze, tot în decembrie 1916); Turati & Co., în Italia, unde întregul partid a luat o poziție social-pacifistă, iar Turati personal, în discursul său din 17 decembrie 1916, a „alunecat" (și, desigur, nu întîmplător) pînă la fraze *naționaliste*, care prezentau războiul imperialist în culori trandafirii.

Președintele Zimmerwaldului și Kienthalului, Robert Grimm, a încheiat în ianuarie 1917 o alianță cu social-șoviniștii din *propriul său* partid (Greulich, Pflüger, Gustav Müller etc.) *împotriva* internaționaliștilor în fapte.

La două consfătuiri ale *zimmerwaldienilor* din diferite țări, în ianuarie și februarie 1917, această atitudine în doi peri, de duplicitate, a majorității zimmerwaldiene a fost înfierată formal de către internaționaliștii de stînga din cîteva țări: de Münzenberg, secretar al Organizației internaționale a tinerilor și redactor al admirabilului ziar internaționalist „Internaționala Tineretului"[34]; de Zinoviev, reprezentantul C.C. al partidului nostru; de K. Radek, reprezentantul Partidului social-democrat polonez („Conducerea regională"); de Hartstein, social-democrat german, membru al „grupului Spartakus".

Proletariatului rus îi este dat mult; nicăieri în lume clasa muncitoare nu a reușit încă să desfășoare o energie revoluționară ca cea din Rusia. Dar cui îi este dat mult, aceluia i se și cere mult.

Mlaștina zimmerwaldiană nu poate fi tolerată mai departe. Nu se poate ca din pricina „kautskiștilor" de la Zimmerwald să rămînem mai departe în semi-legătură cu Internaționala șovinistă a lui Plehanov și Scheidemann. Trebuie să rupem numaidecît cu această Internațională. Trebuie să rămînem la Zimmerwald *numai* în scop de informare.

Tocmai noi și tocmai acum trebuie să întemeiem fără zăbavă o *nouă* Internațională proletară revoluționară sau, mai exact, să nu ne temem de a recunoaște în auzul tuturor că ea *a și fost întemeiată* și lucrează.

Ea este Internaționala acelor „internaționaliști în fapte" pe care i-am enumerat mai sus cu precizie. Ei și numai ei sînt reprezentanții maselor revoluționar-internaționaliste, și nu pervertitori ai maselor.

Dacă *astfel* de socialiști sînt puțini la număr, să-și pună fiecare muncitor rus întrebarea: oare au fost mulți revoluționari conștienți în Rusia *în ajunul* revoluției din februarie și martie 1917?

Nu numărul are importanță, ci exprimarea justă a ideilor și a politicii proletariatului cu adevărat revoluționar. Esențialul nu este „a proclama" internaționalismul, ci a ști chiar în vremurile cele mai grele să fii internaționalist în fapte.

Să nu ne amăgim cu speranța în acorduri și congrese internaționale. Cîtă vreme durează războiul imperialist, raporturile internaționale sînt prinse în cleștele de fier al dictaturii militare burghezo-imperialiste. Dacă nici „republicanul" Miliukov, nevoit să tolereze guvernul accesoriu al Sovietului de deputați ai muncitorilor, *nu l-a lăsat să intre* în Rusia, în aprilie 1917, pe socialistul elvețian *Fritz Platten*, secretar al partidului, internaționalist, participant la Zimmerwald și Kienthal, cu toate că acesta era căsătorit cu o rusoaică și se ducea la rudele soției sale, cu toate că luase parte la revoluția din 1905 din orașul Riga, că stătuse pentru asta la închisoare în Rusia, cu toate că depusese pentru eliberarea sa o cauțiune guvernului țarist și voia acum să i se restitue această cauțiune; dacă „republicanul" Miliukov a putut *să facă* acest lucru în Rusia în aprilie 1917, ne putem da seama cîte parale fac promisiunile și făgăduielile, frazele și declarațiile burgheziei privitoare la pacea fără anexiuni etc.

Dar arestarea lui Troțki de către guvernul englez? Dar interzicerea plecării lui Martov din Elveția, dar speranțele de a momi pe Martov în Anglia, unde îl aștepta soarta lui Troțki?

Să nu ne facem iluzii. Nu trebuie să ne amăgim singuri.

„A aștepta" congrese sau consfătuiri internaționale înseamnă a fi un *trădător* al internaționalismului, de vreme ce s-a dovedit că pînă și din Stockholm nu se îngăduie să vie la noi nici socialiștii credincioși internaționalismului și *nici măcar scrisori de la ei*, deși cenzura militară dispune de toate posibilitățile și este foarte feroce.

Să nu „aştepte", ci *să întemeieze* Internaţionala a III-a, iată ce trebuie să facă imediat partidul nostru — şi sutele de socialişti din închisorile Germaniei şi Angliei vor răsufla uşuraţi; mii şi mii de muncitori germani care fac astăzi greve şi demonstraţii care-l înspăimîntă pe ticălosul şi tîlharul de Wilhelm vor citi în manifestele *ilegale* hotărîrea noastră, încrederea noastră frăţească în Karl Liebknecht şi numai în el, hotărîrea *noastră* de a lupta şi *acum* împotriva „defensismului revoluţionar", vor citi toate acestea şi se vor întări în internaţionalismul lor revoluţionar.

Cui îi este dat mult, aceluia i se şi cere mult. Nu este ţară pe lume unde să existe *acum* asemenea libertate ca în Rusia. Să ne folosim de această libertate nu pentru propovăduirea sprijinirii burgheziei sau a „defensismului revoluţionar" burghez, ci pentru *întemeierea* curajoasă şi cinstită, proletară şi liebknechtiană a *Internaţionalei a III-a*, a unei Internaţionale irevocabil vrăjmaşe atît trădătorilor social-şovinişti, cît şi oamenilor şovăitori ai „centrului".

18. Că unificarea social-democraţilor din Rusia nu poate fi de loc pusă în discuţie, se înţelege fără multă vorbă după cele spuse mai sus.

Este mai bine să rămîi în doi, ca Liebknecht — şi *asta înseamnă să rămîi cu proletariatul revoluţionar* —, decît să admiţi măcar pentru o clipă ideea unificării cu partidul Comitetului de organizare, cu Ciheidze şi Ţereteli, care tolerează blocul cu Potresov la „Raboceaia Gazeta", care votează pentru împrumut în Comitetul Executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor [35] şi care au alunecat spre „defensism".

Lăsaţi pe morţi să-şi îngroape morţii lor.

Cine vrea *să-i ajute* pe şovăielnici trebuie să înceapă prin a înceta el însuşi de a şovăi.

CE DENUMIRE TREBUIE SĂ POARTE PARTIDUL NOSTRU CA SĂ FIE JUSTĂ ŞTIINŢIFICEŞTE, IAR POLITICEŞTE SĂ AJUTE LA LIMPEZIREA CONŞTIINŢEI PROLETARIATULUI?

19. Trec la ultimul punct, la denumirea partidului nostru. Noi trebuie să ne numim *Partid comunist*, aşa cum îşi ziceau Marx şi Engels.

Trebuie să repetăm că sîntem marxişti şi că luăm ca bază de plecare „Manifestul Comunist", denaturat şi trădat de social-democraţie în două puncte principale: 1) muncitorii n-au patrie: „apărarea patriei" în războiul imperialist este trădare faţă de socialism; 2) învăţătura marxismului despre stat a fost denaturată de Internaţionala a II-a.

Denumirea de „social-democraţie" este greşită *din punct de vedere ştiinţific*, după cum a arătat Marx în repetate rînduri, între altele şi în „Critica programului de la Gotha" din 1875, şi cum a repetat mai popular Engels în 1894 [36]. De la capitalism omenirea poate trece direct numai la socialism, adică la stăpînirea în comun a mijloacelor de producţie şi la repartiţia produselor potrivit muncii fiecăruia. Partidul nostru priveşte mai departe: inevitabil, socialismul trebuie să evolueze treptat spre comunism, pe al cărui steag stă scris: „de la fiecare după capacităţi, fiecăruia după nevoi".

Acesta este primul meu argument.

Al doilea: este greşită din punct de vedere ştiinţific şi a doua parte a denumirii partidului nostru (social-*democraţi*). Democraţia este una din formele *statului*. Pe cînd noi, marxiştii, sîntem adversarii *oricărui* stat.

Conducătorii Internaţionalei a II-a (1889—1914), d-nii Plehanov, Kautsky şi alţii de teapa lor, au trivializat şi au denaturat marxismul.

Marxismul se deosebeşte de anarhism prin faptul că recunoaşte ***necesitatea statului*** pentru trecerea la socialism, dar (şi aici este deosebirea faţă de Kautsky & Co.) ***nu a unui stat*** ca obişnuita republică democratică burgheză parlamentară, ci a unui stat asemănător Comunei din Paris

din 1871, a unui stat ca Sovietele de deputați ai muncitorilor din 1905 și 1917.

Al treilea argument al meu: *viața* a creat, revoluția a creat la noi *deja în fapt*, deși sub o formă slabă, embrionară, tocmai acest „stat" nou, care nu este un stat în înțelesul propriu al cuvîntului.

Aceasta este *deja* o chestiune de practică a maselor, și nu numai o teorie a conducătorilor.

Statul în înțelesul propriu al cuvîntului este comanda asupra maselor exercitată de detașamente de oameni înarmați despărțite de popor.

Noul nostru stat *care se naște* este și el un stat, căci avem nevoie de detașamente de oameni înarmați, avem nevoie de ordinea *cea mai severă*, avem nevoie de reprimarea *necruțătoare* prin violență a tot felul de încercări de contrarevoluție, atît țaristă cît și gucikovo-burgheză.

Dar noul nostru stat *care se naște nu* mai *este* stat în sensul propriu al cuvîntului, căci în multe părți din Rusia aceste detașamente de oameni înarmați le formează *însăși masa*, întreg poporul, și nu cineva pus deasupra lui, despărțit de el, privilegiat, inamovibil de fapt.

Nu înapoi trebuie să privim, ci înainte, nu spre acea democrație de tip burghez obișnuit, care întărea dominația burgheziei cu ajutorul vechilor organe *monarhice* de guvernare, cu ajutorul poliției, armatei și al funcționărimii.

Să privim înainte, spre noua democrație care ia naștere, care încetează deja de a mai fi democrație, căci democrația este domnia poporului, iar poporul înarmat nu poate domni asupra lui însuși.

Cuvîntul democrație aplicat la partidul comunist este inexact nu numai din punct de vedere științific. Acum, după martie 1917, acest cuvînt joacă rolul unor *ochelari-de-cal* puși pe ochii poporului revoluționar și care-l *împiedică* să clădească liber, curajos, cu de la sine putere ceea ce este nou: Sovietele de deputați ai muncitorilor, țăranilor și a

tot felul de alți deputați, ca *putere unică* în „stat", ca prevestitor al „dispariției treptate" a *oricărui* stat.

Al patrulea argument al meu: trebuie să se țină seama de situația mondială obiectivă a socialismului.

Această situație nu este aceeași ca situația din 1871—1914, cînd Marx și Engels acceptau în mod conștient termenul greșit, oportunist de „social-democrație". Căci *atunci*, după înfrîngerea Comunei din Paris, istoria punea la ordinea zilei munca lentă de organizare și luminare. Alta nu exista. Atît din punct de vedere politic, cît și economic, anarhiștii au fost (și rămîn) fundamental greșiți pe plan teoretic. Anarhiștii au apreciat greșit momentul, fără să înțeleagă situația mondială: muncitorul englez pervertit de profiturile imperialiste, Comuna din Paris zdrobită, mișcarea burghezo-națională din Germania abia de curînd biruitoare (1871), Rusia semifeudală cufundată într-un somn secular.

Marx și Engels au apreciat bine momentul, au înțeles situația internațională, au înțeles sarcinile apropierii *lente* de faza de început a revoluției sociale.

Să înțelegem dar și noi aceste sarcini și particularitățI ale epocii noi. Să nu-i imităm pe acei pseudo-marxiști, despre care Marx spunea: „am semănat smei, dar am recoltat doar gîngănii" [37].

Necesitatea obiectivă a capitalismului, care s-a transformat în imperialism, a dat naștere războiului imperialist. Războiul a adus întreaga omenire *la marginea prăpastiei*, la marginea distrugerii întregii culturi, a sălbăticirii și nimicirii a noi milioane, a nenumărate milioane de oameni.

Altă ieșire în afară de revoluția proletariatului *nu există*.

Și în momentul cînd această revoluție începe, cînd ea face primii pași sfioși, nesiguri, inconștienți, prea încrezătoare în burghezie, într-un asemenea moment, majoritatea (acesta este adevărul, acesta este un fapt) conducătorilor „social-democrați", a parlamentarilor „social-democrați", a

ziarelor „social-democrate" — şi doar tocmai acestea sînt *organele* de influenţare a maselor —, majoritatea lor *au părăsit* socialismul, *au trădat* socialismul, au trecut de partea „propriei" lor burghezii naţionale.

Masele sînt dezorientate, zăpăcite, înşelate de *aceşti* conducători.

Şi noi să încurajăm această înşelătorie, s-o înlesnim, rămînînd la vechea şi învechita denumire, care a putrezit aşa cum a putrezit şi Internaţionala a II-a!

Or fi înţelegînd „mulţi" muncitori social-democraţia în mod cinstit. E însă timpul să pricepem diferenţa dintre subiectiv şi obiectiv.

Din punct de vedere subiectiv, aceşti muncitori social-democraţi sînt cei mai credincioşi conducători ai maselor proletare.

Dar situaţia obiectivă, mondială este de aşa natură că denumirea veche a partidului nostru *înlesneşte* înşelarea maselor, *frînează* mersul înainte, căci la fiecare pas, în fiecare ziar, în fiecare fracţiune parlamentară masa vede pe *conducători*, adică pe oamenii ale căror cuvinte răsună mai tare, ale căror fapte sînt văzute mai departe şi toţi aceştia sînt „şi ei social-democraţi", toţi sînt „pentru unitate" cu trădătorii socialismului, cu social-şoviniştii, toţi prezintă la încasare poliţe vechi emise de „social-democraţie"...

Dar contra-argumentele?... „Vom fi confundaţi cu anarhiştii-comunişti"...

De ce nu ne temem noi să nu fim confundaţi cu social-naţionaliştii şi social-liberalii, cu radical-socialiştii, partidul burghez cel mai înaintat şi cel mai dibaci în înşelarea burgheză a maselor din cîte există în republica franceză?... „Masele s-au obişnuit, muncitorii «au îndrăgit» partidul *lor* social-democrat"...

Iată singurul argument, dar acesta-i un argument care ignorează şi ştiinţa marxismului, şi sarcinile de mîine ale revoluţiei, şi situaţia obiectivă a socialismului mondial, şi falimentul ruşinos al Internaţionalei a II-a, şi prejudiciile

aduse activităţii practice de către roiurile de „social-democraţi şi ei" care înconjoară pe proletari.

Este un argument al rutinei, un argument al dormitării, un argument al stagnării.

Dar noi vrem să prefacem lumea. Noi vrem să punem capăt războiului imperialist mondial, în care sînt atraşi sute de milioane de oameni, în care sînt împletite interesele unor capitaluri de sute şi sute de miliarde şi care nu poate fi terminat printr-o pace cu adevărat democratică decît pe calea revoluţiei proletare, cea mai mare revoluţie din istoria omenirii.

Iar noi ne temem de noi înşine. Ne ţinem de „vechea", „scumpa" noastră cămaşă murdară...

Este timpul să lepădăm cămaşa murdară, este timpul să îmbrăcăm rufe curate.

Petrograd. 10 aprilie 1917

POSTFAȚĂ

Broșura mea s-a învechit din cauza ruinei economice, precum și a faptului că tipografiile din Petersburg nu sînt în stare să execute la timp lucrările. Broșura a fost scrisă la 10 aprilie 1917, iar astăzi sîntem în 28 mai și broșura tot n-a apărut încă!

Broșura a fost scrisă ca *proiect* de platformă pentru propagarea vederilor mele *în fața* Conferinței pe întreaga Rusie a partidului nostru, Partidul muncitoresc social-democrat bolșevic din Rusia. Dactilografiată și împărțită membrilor de partid în cîteva exemplare înainte de a fi început conferința și în timpul conferinței, broșura și-a îndeplinit totuși în parte misiunea. Dar acum conferința din 24—29 aprilie 1917 a avut deja loc [38], rezoluțiile ei au apărut de mult (vezi anexa la nr. 13-al ziarului „Soldatskaia Pravda" [39]), și cititorul atent își va da ușor seama că în multe puncte broșura reprezintă proiectul inițial al acestor rezoluții.

Îmi rămîne doar să-mi exprim speranța că broșura va aduce totuși un oarecare folos în legătură cu aceste rezoluții, în explicarea lor, și să mă opresc apoi asupra a două puncte.

La pagina 27 propun să rămînem la Zimmerwald numai în scop de informare *. Conferința nu a fost de acord cu mine în acest punct, și eu m-am văzut nevoit să votez împotriva rezoluției cu privire la Internațională. De pe acum devine clar și vădit că conferința a făcut o greșeală și că desfășurarea evenimentelor o va îndrepta repede. Rămînînd la Zimmerwald noi participăm (deși împotriva voinței noastre) la întîrzierea creării Internaționalei a III-a: indirect frînăm crearea ei, fiind legați de balastul mort al Zimmerwaldului deja mort ideologicește și politicește.

Situația partidului nostru — în fața tuturor partidelor muncitorești din lumea întreagă — este acum tocmai de așa natură că noi sîntem *obligați să întemeiem* imediat Internaționala a III-a. În afară de noi nu are cine s-o facă *acum*, iar amînările nu fac decît să dăuneze. Rămînînd la Zimmerwald numai în scop de informare, ne-am dezlega imediat mîinile pentru a proceda la această creare (fiind în același timp în stare *să folosim* Zimmerwaldul, dacă împrejurările ar face posibilă o atare folosire).

Acum însă, datorită greșelii făcute de conferință, sîntem nevoiți să așteptăm pasivi cel puțin pînă la 5 iulie 1917 (data pentru care a fost convocată Conferința de la Zimmerwald; și încă dacă nu va fi amînată *iarăși!* ea a mai fost amînată odată...)

Dar hotărîrea adoptată în unanimitate de C.C. al partidului nostru după conferință și publicată în nr. 55 al ziarului „Pravda" din 12 mai a îndreptat pe jumătate greșeala: s-a hotărît că noi părăsim Zimmerwaldul dacă acesta va accepta să se consfătuiască cu miniștrii *. Îmi voi permite să-mi exprim speranța că a doua jumătate a greșelii va fi îndreptată în curînd, îndată ce vom convoca prima consfătuire internațională a „celor de stînga" („al treilea curent", al „internaționaliștilor în fapte", vezi mai sus pag. 23—25 **).

Al doilea punct asupra căruia trebuie să mă opresc este

* Vezi ediția de față, pag. 54. — *Nota Trad.*

* Vezi *V. I. Lenin*, Opere, vol. 24, Editura pentru literatură politică, 1953, pag. 377. — *Nota Trad.*

** Vezi ediția de față, pag. 49—52. — *Nota Trad.*

formarea la 6 mai 1917 a „cabinetului de coaliţie". In acest punct broşura *pare* a fi deosebit de învechită.

In realitate tocmai în acest punct ea nu este cituşi de puţin învechită. Ea clădeşte *totul* pe analiza *de clasă* de care se tem ca de foc menşevicii şi narodnicii, care au dat 6 miniştri ca ostateci celor 10 miniştri ai capitaliştilor. Broşura, tocmai pentru că clădeşte totul pe analiza de clasă, nu s-a învechit, deoarece intrarea în guvern a lui Ţereteli, Cernov & Co. a schimbat într-o măsură *infimă* doar *forma* înţelegerii dintre Sovietul din Petrograd şi guvernul capitaliştilor, iar eu am subliniat dinadins în broşură, la pag. 8, că „am în vedere nu atît înţelegerea formală, cît sprijinirea de fapt" *.

Pe zi ce trece devine tot mai clar tocmai faptul că Ţereteli, Cernov & Co. nu sînt decît nişte ostateci ai capitaliştilor, că guvernul „reînnoit" nu vrea şi nu poate să îndeplinească absolut nimic din promisiunile sale pompoase, nici în politica externă, nici în politica internă. Cernov, Ţereteli & Co. s-au sinucis politiceşte, s-au dovedit a fi ajutori ai capitaliştilor, care în fapt sugrumă revoluţia, Kerenski a decăzut pînă la a folosi violenţa împotriva maselor (vezi pag. 9 a broşurii: „deocamdată Gucikov ameninţă numai să folosească violenţa împotriva maselor" **, iar Kerenski *a trebuit* să înfăptuiască aceste ameninţări...). Cernov, Ţereteli & Co. s-au sinucis politiceşte ei singuri şi au ucis politiceşte partidele lor, partidul menşevic şi cel socialist-revoluţionar. Pe zi ce trece poporul va vedea aceasta tot mai clar şi mai clar.

Cabinetul de coaliţie nu este decît un moment de trecere în dezvoltarea principalelor contradicţii de clasă ale revoluţiei noastre, analizate pe scurt în broşura mea. Aşa

* Vezi ediţia de faţă, pag. 32. — *Nota Trad.*
** Vezi ediţia de faţă, pag. 34. — *Nota Trad.*

lucrurile nu mai pot continua multă vreme. Ori înapoi — la contrarevoluţie pe toată linia, ori înainte — la trecerea puterii în mîinile altor clase. Intr-o perioadă revoluţionară, în condiţiile războiului imperialist mondial nu poţi sta pe loc.

N. Lenin

Petersburg. 28 mai 1917

Publicat pentru prima oară în septembrie 1917 în broşura apărută în editura „Priboi"
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul Operelor lui V. I. Lenin, ed. a 4-a, vol. 24, pag. 35—68

ADNOTARI

1 Articolul *„Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluţie"*, publicat în „Pravda" nr. 26 din 7 aprilie 1917 sub semnătura *N. Lenin*, conţine celebrele Teze din aprilie ale lui V. I. Lenin, pe care el le-a citit la două adunări în ziua de 4 (17) aprilie 1917 (la adunarea bolşevicilor şi la adunarea comună a bolşevicilor şi menşevicilor — delegaţi la Consfătuirea pe întreaga Rusie a Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor) în Palatul Taurida. Articolul a fost reprodus de ziarele bolşevice „Soţial-Democrat" (Moscova), „Proletarii" (Harkov), „Krasnoiarskii Rabocii" (Krasnoiarsk), „Vpered" (Ufa), „Bakinski Rabocii" (Baku), „Kavcazskii Rabocii" (Tiflis) şi altele.

Cu privire la însemnătatea Tezelor din aprilie ale lui V. I. Lenin, vezi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolşevic) al Uniunii Sovietice", pag. 177—179, 340—341 (vezi şi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolşevic) al Uniunii Sovietice", Editura pentru literatură politică, 1953, ediţia a III-a, pag. 257—260, 497. — *Nota Trad.*). — ***5.***

2 *Comitetul de organizare al P.M.S.D.R.* — centrul de conducere al menşevicilor; a fost constituit în 1912 la conferinţa din august a menşevicilor-lichidatori şi a tuturor grupurilor şi curentelor antipartinice; a funcţionat pînă la alegerea C.C. al partidului menşevic în august 1917. — ***7.***

3 *„Edinstvo"* — cotidian, a apărut la Petrograd din martie pînă în noiembrie 1917, precum şi în decembrie 1917 şi în ianuarie 1918 sub altă denumire; a fost redactat de G. V. Plehanov. A fost organul grupului de extremă dreaptă al menşevicilor-defensişti şi a sprijinit fără rezerve Guvernul provizoriu burghez; a dus o luptă înverşunată împotriva Partidului bolşevic. — ***9.***

4 *„Russkaia Volea"* — cotidian burghez, fondat şi finanţat de marile bănci; a făcut agitaţie pogromistă împotriva bolşevicilor. Lenin îl denumea unul dintre cele mai mîrşave ziare burgheze. A apărut la Petrograd din decembrie 1916 pînă în octombrie 1917. — ***9.***

5 Vezi K. Marx şi F. Engels. Opere alese în două volume, vol. I, 1948, pag. 1—2, 474—488; vol. II, 1948, pag. 32, 443—445 (vezi

și *K. Marx* și *F. Engels*, Opere alese în două volume, vol. I, ed. P.M.R. 1949, pag. 2, 532—548; vol. II, ed. P.M.R. 1952, pag. 33, 425—426. — *Nota Trad.*). — ***10.***

6 Broșura lui Lenin *„Scrisori cu privire la tactică. Scrisoarea I-a"* a fost publicată la Petrograd în 1917 de editura bolșevică „Priboi" în trei ediții. Ca anexă la toate cele trei ediții ale broșurii au fost publicate Tezele din aprilie. — ***12.***

7 *„Pravda"* — cotidian bolșevic legal; a apărut la Petersburg; a fost fondat în urma indicației lui V. I. Lenin și din inițiativa lui I. V. Stalin în aprilie 1912.

„«Pravda» anului 1912 — scria I. V. Stalin — a fost piatra de temelie a victoriei bolșevismului în 1917".

In doi ani și ceva de la data apariției primului număr (22 aprilie (5 mai) 1912) guvernul țarist a suspendat de opt ori ziarul „Pravda", dar el continua să apară sub alte denumiri. In preajma războiului imperialist — la 8 (21) iunie 1914 — ziarul a fost interzis.

Editarea „Pravdei" a fost reluată după revoluția din februarie (5 (18) martie 1917). Ziarul a început să apară ca Organ Central al Partidului bolșevic.

La 15 (28) martie, în ședința lărgită a biroului C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, I. V. Stalin a fost numit membru al colegiului de redacție al „Pravdei". După întoarcerea sa în Rusia, în aprilie 1917, V. I. Lenin a luat conducerea „Pravdei". La 5 (18) iulie 1917 redacția „Pravdei" a fost devastată de iuncheri și cazaci. După evenimentele din iulie, în urma trecerii lui V. I. Lenin în ilegalitate, I. V. Stalin a devenit redactor responsabil al Organului Central al partidului.

In iulie—octombrie 1917, „Pravda", fiind persecutată de Guvernul provizoriu, și-a schimbat în repetate rînduri denumirea, apărînd ca „Listok «Pravdî»", „Proletarii", „Rabocii", „Rabocii Put". De la 27 octombrie (9 noiembrie) ziarul a început să apară sub vechea sa denumire — „Pravda" — ***12.***

8 Vezi K. Marx și F. Engels. Scrisori alese, 1947, pag. 396. — ***13.***

9 Lenin citează opera lui Goethe „Faust" (vezi J.-W. Goethe. „Faust", 1942, pag. 77). — ***16.***

10 *Opoziția majestății sale* — expresie parlamentară engleză întrebuințată la adresa minorității opoziționiste a deputaților burghezi din parlament, care, rămînînd credincioși tuturor rînduielilor capitaliste și puterii regelui, din considerente legate de interese de partid sau de grup, nu sprijină guvernul și se opun politicii lui. Această tactică a opoziției parlamentare este folosită pe scară largă de partidele burgheze și mic-burgheze pentru a înșela masele.

Lenin caracterizează prin această expresie politica menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari, care în vorbe se desolidarizau cu fățărnicie de burghezia imperialistă, dar în fapt constituiau un sprijin al ei, s-au înțeles cu ea în perioada transformării revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă, după

cum și cadeții se înțeleseseră cu țarismul în perioada revoluției burghezo-democratice. — ***19.***

11 *„Fără țar, guvern muncitoresc!"* — lozincă antibolșevică lansată în 1905 de Parvus și Trotki. Această lozincă despre revoluție fără țărănime, care a devenit una dintre tezele fundamentale ale troțkismului contrarevoluționar, a fost criticată cu asprime de Lenin și Stalin (vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 6, 1947, pag. 335 și 365—366 [vezi și *I. Stalin*, Opere, vol 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 364 și 397. — *Nota Trad.*]). — ***19.***

12 Vezi K. Marx. „Războiul civil din Franța" (K. Marx și F. Engels. Opere alese în două volume, vol. I, 1948, pag. 474—488 [vezi și *K. Marx* și *F. Engels*, Opere alese în două volume, vol. I, ed. P.M.R. 1949, pag. 532—548. — *Nota Trad.*]) și F. Engels. „Cu privire la critica proiectului programului social-democrat din 1891" (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. XVI, partea a II-a, 1936, pag. 107—112). — ***19.***

13 Este vorba de lucrarea lui G. V. Plehanov „Anarhism și socialism", editată pentru prima oară în limba germană în 1894 (vezi G. V. Plehanov. Opere, vol. IV, 1925, pag. 167—248). — ***21.***

14 Lenin se referă la o culegere de opere ale sale, editată la Petersburg la sfîrșitul lui 1907: Vl. Ilin. „După 12 ani. Articole alese. Primul volum. Două curente în marxismul rus și în social-democrația rusă". — ***23.***

15 Vezi K. Marx și F. Engels. Opere alese în două volume, vol. II, 1948, pag. 32. (Vezi și *K. Marx* și *F. Engels*, Opere alese în două volume, vol. II, ed. P.M.R. 1952, pag. 33. — *Nota Trad.*). — ***39.***

16 Vezi K. Marx și F. Engels. Opere alese în două volume, vol. I, 1948, pag. 481. (Vezi și *K. Marx* și *F. Engels*, Opere alese în două volume, vol. I, ed. P.M.R. 1949, pag. 539. — *Nota Trad.*) — ***49.***

17 *Fabienii* — membri ai „Societății fabienilor", organizație reformistă, ultraoportunistă, întemeiată în Anglia în 1884 de un grup de intelectuali burghezi. Societatea a fost denumită după numele generalului roman Fabius Cunctator („Incetinitorul"), cunoscut prin tactica lui de espectativă, prin eschivarea de la lupte decisive. Societatea fabienilor, după expresia lui Lenin, reprezintă „cea mai desăvîrșită expresie a oportunismului și a politicii muncitorești liberale". Fabienii abăteau proletariatul de la lupta de clasă: ei propovăduiau posibilitatea trecerii treptate pașnice de la capitalism la socialism, pe calea reformelor. In perioada războiului imperialist mondial (1914—1918) fabienii au avut o poziție social-șovină. Vezi caracterizarea fabienilor în lucrările lui V. I. Lenin: „Prefață la traducerea în limba rusă a cărții: «Scrisori adresate de J.-Ph. Becker, J. Dietzgen, F. Engels, K. Marx și alții lui F. A. Sorge și alții»" (Opere, ed. a 4-a, vol. 12, pag. 330—331 [vezi și *V. I. Lenin*, Marx-Engels-marxism, ed. P.M.R. 1948, ediția a II-a, pag. 200. — *Nota Trad.*]). „Programul agrar al social-democrației în revoluția rusă" (Opere,

ed. a 4-a, vol. 15, pag. 154), „Pacifismul englez şi antipatia engleză faţă de teorie" (Opere, ed. a 4-a, vol. 21, pag. 234 [vezi şi *V. I. Lenin*, Opere, vol. 21, ed. P.M.R. 1952, pag. 251—252. — *Nota Trad.*]) etc. — ***47.***

18 „*Laburiştii*" — Lenin îi numeşte astfel pe membrii Partidului muncitoresc englez (Labour Party).

Partidul muncitoresc a fost întemeiat în 1900 prin unificarea organizaţiilor muncitoreşti — trade-unionuri, partide şi grupuri socialiste — în scopul creării unei reprezentanţe muncitoreşti în parlament. Această organizaţie s-a numit „Comitetul reprezentanţei muncitoreşti", care în 1906 şi-a schimbat denumirea în Partid muncitoresc (laburist). Fiind prin ideologia şi tactica sa o organizaţie dintre cele mai oportuniste, „pe de-a-ntregul burgheză" (*Lenin*), partidul laburist duce făţiş o politică de colaborare de clasă cu burghezia. În timpul războiului imperialist mondial (1914—1918) liderii partidului laburist s-au situat pe o poziţie social-şovină şi au fost, după expresia lui Lenin, „*complici* ai banditismului imperialist".

Partidul laburist s-a aflat la putere în 1924, 1929 şi 1945, formînd guverne proprii, care au promovat în mod permanent politica imperialismului englez. Guvernul laburist format în 1945 a înfăptuit în politica internă şi externă programul reacţionar al imperialiştilor englezi. Fiind în fond o agentură a imperialismului american, liderii de dreapta ai laburiştilor se situează pe o poziţie antisovietică şi luptă împotriva forţelor democraţiei şi socialismului. — ***47.***

19 „*Asociaţia muncitorilor sau a muncii*" — „Arbeitsgemeinschaft" („Grupul social-democrat al muncii") — organizaţie a centriştilor germani; a fost întemeiată în martie 1916 de deputaţii din Reichstag care s-au retras din fracţiunea social-democrată oficială din Reichstag. Acest grup a constituit nucleul de bază al Partidului independent social-democrat din Germania, partid centrist care s-a format în 1917; acest partid justifica pe social-şoviniştii făţişi şi se pronunţa pentru păstrarea unităţii cu ei. — ***48***

20 *Minoritarii* sau *longuetiştii* — minoritate a Partidului socialist francez, care s-a format în 1915. Longuetiştii (adepţii social-reformistului Longuet) împărtăşeau concepţiile centriste şi duceau o politică conciliatoare faţă de social-şovinişti.

În timpul primului război mondial longuetiştii s-au situat pe o poziţie social-pacifistă. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie în Rusia, longuetiştii s-au declarat în vorbe adepţi ai dictaturii proletariatului, dar în fapt au rămas duşmani ai ei. Ei au continuat politica de împăciuire cu social-şoviniştii, au sprijinit pacea tîlhărească de la Versailles. Rămînînd în minoritate la congresul Partidului socialist francez, care a avut loc în decembrie 1920 la Tours, unde a învins aripa stîngă, longuetiştii împreună cu reformiştii făţişi au părăsit partidul şi au aderat la aşa-zisa Internaţională a II½, iar după destrămarea acesteia s-au întors în Internaţionala a II-a. — ***48.***

21 „*Partidul muncitoresc independent din Anglia*" (Independent Labour Party) a fost întemeiat în 1893. În fruntea partidului se aflau James Keir-Hardie, R. MacDonald şi alţii. Avînd pretenţia de a fi independent din punct de vedere politic faţă de partidele burgheze, Partidul muncitoresc independent a fost în realitate „independent de socialism, dar dependent de liberalism" (*Lenin*). În perioada războiului imperialist mondial (1914—1918) Partidul muncitoresc independent a lansat, la început, un manifest împotriva războiului (13 august (stil nou) 1914). Apoi, în februarie 1915, la conferinţa de la Londra a socialiştilor din ţările Antantei, independenţii au aderat la rezoluţia social-şovinistă adoptată la conferinţă. Începînd de atunci, liderii independenţilor, ascunzîndu-se îndărătul frazelor pacifiste, ocupau o poziţie social-şovină. După întemeierea Internaţionalei Comuniste, în 1919, sub presiunea maselor de partid radicalizate, liderii Partidului muncitoresc independent au hotărît să se retragă din Internaţionala a II-a. În 1921 independenţii au intrat în aşa-numita Internaţională a II½, iar după destrămarea acesteia au aderat din nou la Internaţionala a II-a. — ***48.***

22 *Partidul socialist britanic* (B.S.P. — British Socialist Party) a fost întemeiat în 1911 la Manchester. Nucleul lui l-a constituit Federaţia social-democrată (în frunte cu Hyndman, Harry Quelch, Thomas Mann şi alţii), care a luat naştere în 1884 şi a cărei denumire a fost schimbată ulterior în Partidul social-democrat. Partidul socialist britanic a desfăşurat o propagandă şi agitaţie în spirit marxist şi a fost un partid „neoportunist, *cu adevărat* independent faţă de liberali" (*Lenin*). Partidul număra puţini membri şi era rupt de mase, ceea ce îi imprima un caracter oarecum sectar.

În perioada războiului imperialist mondial (1914—1918) în partid s-au precizat două curente: unul — făţiş social-şovin, în frunte cu Hyndman, şi altul — internaţionalist, în frunte cu A. Inkpin, F. Rotstein şi alţii. În aprilie 1916 s-a produs în acest partid o sciziune. Hyndman şi partizanii lui au rămas în minoritate şi au părăsit partidul. Din acel moment în fruntea Partidului socialist britanic au stat elemente internaţionaliste, care au luptat împotriva războiului imperialist. Partidul socialist britanic a fost iniţiatorul creării Partidului Comunist al Marii Britanii, constituit în 1920; o mare parte a organizaţiilor B.S.P. au intrat în partidul comunist. — ***48.***

23 *Grupul de stînga de la Zimmerwald* a fost organizat de Lenin la prima conferinţă socialistă a internaţionaliştilor, care a avut loc la începutul lunii septembrie 1915 la Zimmerwald (Elveţia). Lenin a calificat această conferinţă drept „un prim pas" în dezvoltarea mişcării internaţionale împotriva războiului. În grupul de stînga de la Zimmerwald, numai bolşevicii, în frunte cu Lenin, au ocupat o poziţie justă, consecventă pînă la capăt. Din acest grup făceau parte şi internaţionalişti neconsecvenţi. Vezi critica greşelilor lor în articolele lui V. I. Lenin „Despre broşura lui Junius", „Bilanţul discuţiei asupra autodeterminării", „Despre lozinca «dezarmării»" (vezi Opere, ed. a 4-a, vol. 22, pag. 291—305, 306—344 şi vol. 23, pag. 83—93 [vezi şi *V. I. Lenin*, Opere, vol. 22, ed. P.M.R. 1952, pag. 299—314, 315—354 şi vol. 23, Editura pentru literatură politică, 1953, pag. 86—96. — *Nota*

Trad.]) şi în scrisoarea lui I. V. Stalin „Despre unele probleme din istoria bolşevismului" (vezi I. V. Stalin „Problemele leninismului", ed. a II-a, pag 350—361 [vezi şi *I. Stalin*: „Problemele leninismului", Editura pentru literatură politică, 1952, ediţia a III-a, pag 373—384 — *Nota Trad.]*). — ***49.***

24 „*Grupul Internaţionala*" a fost constituit la începutul primului război mondial de social-democraţii germani de stînga K. Liebknecht, R. Luxemburg, C. Zetkin, F. Mehring şi alţii. Mai tîrziu acest grup s-a numit de asemenea uniunea „Spartakus". Spartakiştii au desfăşurat în mase o propagandă revoluţionară împotriva războiului imperialist, au demascat politica de cotropire dusă de imperialismul german şi trădarea săvîrşită de conducătorii social-democraţiei. Dar spartakiştii, cei de stînga din Germania, nu s-au debarasat de greşelile semimenşevice în problemele cele mai importante ale teoriei şi politicii: ei preconizau o teorie semimenşevică a imperialismului, respingeau principiul autodeterminării naţiunilor în concepţia marxistă a acestuia (adică mergînd pînă la despărţire şi pînă la formarea de state independente), negau posibilitatea războaielor de eliberare naţională în epoca imperialismului, subapreciau rolul partidului revoluţionar, se ploconeau în faţa spontaneităţii mişcării. Greşelile celor de stînga din Germania au fost criticate de V. I. Lenin în lucrările: „Despre broşura lui Junius", „Despre o caricatură de marxism şi despre «economismul imperialist»" şi altele (vezi Opere, ed. a 4-a, vol. 22, pag. 291—305 şi vol. 23, pag. 16—64 [vezi şi *V. I. Lenin*, Opere, vol. 22, ed. P.M.R. 1952, pag. 299—314 şi vol. 23, Editura pentru literatură politică, 1953, pag. 17—67. — *Nota Trad.]*) şi în scrisoarea lui I. V. Stalin „Despre unele probleme din istoria bolşevismului" (vezi I. V. Stalin. „Problemele leninismului", ed. a 11-a, pag. 350—361 [vezi şi *I. Stalin*: „Problemele leninismului", Editura pentru literatură politică, 1952 ediţia a III-a, pag. 373—384. — *Nota Trad.]*). In 1917 spartakiştii au intrat în partidul centrist al „independenţilor", păstrîndu-şi independenţa organizatorică. După revoluţia din noiembrie 1918 din Germania, spartakiştii au rupt cu „independenţii" şi în decembrie acelaşi an au întemeiat Partidul Comunist din Germania. — ***49.***

25 „*Partidul muncitoresc socialist din America*" a fost creat în 1876 prin fuzionarea secţiunilor din America ale Internaţionalei I-a, partidului muncitoresc social-democrat şi unei serii de grupuri socialiste din S.U.A. Majoritatea membrilor partidului erau emigranţi. Partidul muncitoresc socialist din America a fost un partid sectar prin caracterul său, neavînd niciodată legături largi cu masele proletare. In anii primului război mondial, Partidul muncitoresc socialist înclina spre internaţionalism. — ***51.***

26 Lenin se referă la minoritatea revoluţionară a Partidului socialist din America (partid reformist, oportunist), întemeiat în 1901. Minoritatea revoluţionară, care se situa pe poziţii internaţionaliste, a luat atitudine împotriva războiului imperialist (1914—1918) şi, sub influenţa Revoluţiei Socialiste din Octombrie din Rusia, a format o aripă de stînga, care în 1921 a devenit iniţiatoarea creării Partidului Comunist din Statele Unite ale Americii şi nucleul principal al acestuia.

In perioada primului război mondial (1914—1918) majoritatea de dreapta a Partidului socialist din America justifica războiul imperialist şi sprijinea politica imperialismului american. In prezent Partidul socialist din America este o organizaţie sectară, cu un efectiv redus, compusă din social-reformişti, troţkişti şi alţi trădători ai clasei muncitoare şi constituie o agentură a cercurilor imperialiste reacţionare din S.U.A. — ***51.***

27 Lenin numeşte *partid al „tribuniştilor"* Partidul social-democrat din Olanda, care s-a format în 1909. La început tribuniştii reprezentau aripa stîngă a Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda, care a organizat în 1907 ziarul „Tribuna" („De Tribune") şi care s-a grupat în jurul acestui ziar. In 1909 tribuniştii au fost excluşi din Partidul muncitoresc social-democrat şi au organizat un partid de sine stătător. Tribuniştii reprezentau aripa de stînga a mişcării muncitoreşti din Olanda, dar ei nu au fost un partid consecvent-revoluţionar. In 1918 tribuniştii au luat parte la întemeierea Partidului Comunist din Olanda.

Din 1909 ziarul „Tribuna" a fost organul Partidului social-democrat din Olanda, iar din 1918 — organul partidului comunist; între 1930 şi 1940 a apărut sub titlul de „Volksdachblad" („Ziarul Poporului"). — ***51.***

28 Lenin denumea *partid al tinerilor* sau *al stîngii* curentul de stînga din social-democraţia suedeză. In anii războiului imperialist mondial „tinerii" s-au situat pe o poziţie internaţionalistă şi au aderat la stînga zimmerwaldiană. In mai 1917 ei au format Partidul social-democrat de stînga din Suedia. La congresul din 1919 al acestui partid a fost adoptată hotărîrea cu privire la afilierea la Internaţionala Comunistă. Aripa revoluţionară a partidului a format în 1921 Partidul Comunist Suedez, care a intrat în Internaţionala Comunistă. — ***51.***

29 „*Tesniacii*" — partidul muncitoresc social-democrat revoluţionar din Bulgaria, întemeiat în 1903, după scindarea partidului social-democrat. Intemeietorul şi conducătorul „tesniacilor" a fost D. Blagoev, iar mai tîrziu în fruntea „tesniacilor" au stat discipolii lui Blagoev — Gh. Dimitrov, V. Kolarov şi alţii. Intre 1914 şi 1918 „tesniacii" au luptat împotriva războiului imperialist. In 1919 „tesniacii" au intrat în Internaţionala Comunistă şi au format Partidul Comunist din Bulgaria, transformat mai tîrziu în Partidul muncitoresc (comunist) bulgar. — ***51.***

30 „*Avanti!*" („Inainte!") — cotidian, organ central al Partidului socialist italian; a fost fondat în decembrie 1896. In anii războiului imperialist mondial (1914—1918) ziarul a avut o poziţie inconsecvent internaţionalistă, n-a rupt legăturile cu reformiştii. Ziarul apare şi în prezent şi este organul central al Partidului socialist italian. — ***51.***

31 Rezoluţia menţionată a fost scrisă de Lenin şi propusă la congresul cantonal al organizaţiei social-democrate din Zürich, în numele social-democraţilor de stînga din Elveţia (vezi Opere, ed a 4-a, vol. 23, pag. 277 [vezi şi *V. I. Lenin*, Opere, vol. 23,

Editura pentru literatură politică, 1953, pag. 281. — *Nota Trad.*) — ***51.***

32 *„Die Glocke"* („Clopotul") — revistă bisăptămînală, editată la München, apoi la Berlin între 1915 şi 1925 de social-şovinul Parvus (Helphand), membru al partidului social-democrat din Germania şi agent al imperialismului german. — ***53.***

33 Este vorba despre manifestul *„Către popoarele care sînt ruinate şi măcelărite"* adoptat de a II-a Conferinţă internaţională a „zimmerwaldienilor", care a avut loc între 24 şi 30 aprilie (stil nou) 1916 la Kienthal (Elveţia). Despre însemnătatea conferinţei de la Kienthal şi a manifestului adoptat de ea vezi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolşevic) al Uniunii Sovietice", pag. 160 (vezi şi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolşevic) al Uniunii Sovietice", Editura pentru literatură politică, 1953, ediţia a III-a, pag. 232. — *Nota Trad.*). — ***53.***

34 *„Jugend-Internationale"* („Internaţionala Tineretului") — organ al Uniunii internaţionale a organizaţiilor socialiste de tineret, care a aderat la stînga zimmerwaldiană; a apărut la Zürich din septembrie 1915 pînă în mai 1918. — ***54.***

35 Lenin se referă la votul dat de menşevici la şedinţa Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd la 7 (20) aprilie 1917 pentru sprijinirea „Împrumutului libertăţii" lansat de Guvernul provizoriu pentru finanţarea cheltuielilor de război. — ***56.***

36 Vezi K. Marx şi F. Engels. Opere alese în două volume, vol. II, 1948, pag. 9—27 (vezi şi *K. Marx* şi *F. Engels*, Opere alese în două volume, vol. II, ed. P.M.R. 1952, pag. 11—28. — *Nota Trad.*), cit şi K. Marx şi F. Engels, Opere, vol. XVI, partea a II-a, 1936, pag. 386—387. — ***57.***

37 Vezi lucrarea lui K. Marx şi F. Engels „Ideologia germană", unde este citată această expresie a lui Heine (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. IV, 1938, pag. 507). — ***59.***

38 *A şaptea conferinţă generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia* a avut loc la Petrograd între 24 şi 29 aprilie (7—12 mai) 1917. La conferinţă au participat 133 de delegaţi cu vot deliberativ şi 18 cu vot consultativ, reprezentînd 80.000 de membri de partid. Aceasta a fost prima conferinţă legală a bolşevicilor, echivalînd ca importanţă cu un congres al partidului.

Lenin a prezentat rapoarte şi a ţinut cuvîntări cu privire la toate problemele fundamentale de pe ordinea de zi a conferinţei. Conferinţa a adoptat proiectele de rezoluţii ale lui Lenin cu privire la război, cu privire la atitudinea faţă de Guvernul provizoriu, cu privire la momentul actual, cu privire la revizuirea programului partidului, cu privire la problema agrară, cu privire la unirea internaţionaliştilor împotriva blocului defensist mic-burghez, cu privire la Sovietе, cu privire la problema naţională şi cu privire la propunerea lui Borgbjerg.

Stalin a luat cuvîntul la conferinţă, susţinînd rezoluţia lui Lenin cu privire la momentul actual, şi a prezentat raportul asupra problemei naţionale. Lenin şi Stalin au demascat poziţia capitulardă, menşevică a lui Kamenev şi Rîkov, care s-au pronunţat la conferinţă împotriva revoluţiei socialiste; ei au supus unei critici necruţătoare concepţiile lui Peatakov, care a vorbit împotriva politicii partidului în problema naţională şi care încă în timpul războiului se situase împreună cu Buharin pe o poziţie naţional-şovină. Peatakov şi Buharin au fost împotriva dreptului naţiunilor la autodeterminare. Lenin a condamnat cu hotărîre cuvîntarea lui Zinoviev, care s-a pronunţat pentru colaborarea bolşevicilor cu zimmerwaldienii şi împotriva organizării unei Internaţionale noi, a Internaţionalei Comuniste.

Conferinţa din aprilie a pus la baza lucrărilor ei Tezele din aprilie ale lui Lenin, a fixat linia partidului în toate problemele fundamentale ale revoluţiei şi a orientat partidul spre lupta pentru transformarea revoluţiei burghezo-democratice în revoluţie socialistă. Despre importanţa Conferinţei din aprilie vezi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolşevic) al Uniunii Sovietice", pag. 180—184 (vezi şi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolşevic) al Uniunii Sovietice", Editura pentru literatură politică, 1953, ediţia a III-a, pag. 263—267. — *Nota Trad.*) — ***62.***

39 *„Soldatskaia Pravda"* („Adevărul Soldaţilor") — cotidian bolşevic; a apărut de la 15 (28) aprilie 1917 ca organ al Organizaţiei militare de pe lîngă Comitetul din Petrograd al P.M.S.D. (b) din Rusia, iar cu începere de la 19 mai (1 iunie) 1917 a devenit organ al Organizaţiei militare de pe lîngă C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia; în cursul evenimentelor din iulie 1917 a fost suspendat de Guvernul provizoriu; din iulie pînă în octombrie 1917 a apărut sub denumirea de „Rabocii i Soldat" („Muncitorul şi Soldatul"), „Soldat" („Soldatul"). După Revoluţia din Octombrie ziarul şi-a reluat apariţia sub vechea denumire şi a continuat să apară pînă în martie 1918. — ***62.***

CUPRINS

Pag.

DESPRE SARCINILE PROLETARIATULUI IN ACTUALA REVOLUŢIE . . . 5
Teze 5
SCRISORI CU PRIVIRE LA TACTICA 12
Prefaţă 12
Scrisoarea I-a. Aprecierea momentului . . 13
SARCINILE PROLETARIATULUI IN REVOLUŢIA NOASTRA
(Proiect de platformă a partidului proletar) 27
Caracterul de clasă al revoluţiei care a avut loc 27
Politica externă a noului guvern 28
Caracterul specific al dualităţii puterii şi semnificaţia ei de clasă 30
Specificul tacticii care decurge din cele arătate mai sus . . . 33
Defensismul revoluţionar şi semnificaţia lui de clasă 35
Cum poate fi terminat războiul ? 37
Noul tip de stat pe care îl creează revoluţia noastră 38
Programul agrar şi cel naţional 42
Naţionalizarea băncilor şi sindicatelor capitaliste 45
Starea de lucruri din Internaţionala socialistă 45
Falimentul Internaţionalei de la Zimmerwald. — Trebuie creată Internaţionala a III-a 52
Ce denumire trebuie să poarte partidul nostru ca să fie justă ştiinţificeşte, iar politiceşte să ajute la limpezirea conştiinţei proletariatului ? 57
Postfaţă 62
Adnotări 67

Dat la cules 24.02.54. Bun de tipar 01.04.54. Tiraj 30.000+300. ***Hîrtie*** *semi-velină de 65 gr. m^2 840×1080/32.* ***Coli*** *editoriale 3,90. Coli tipar 5. A. 0399/1954.*

Tiparul executat sub comanda Nr. 142 de Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", București —R.P.R.—

10

Lei 1,40